

INGRADO

MAGAZINE

Juni/Juli 2014 | Nr. 23

Onderwijs buiten de lijntjes

En verder:
Leerplichtwet anno nu
18-plusser, we missen je!
Wijkteams hebben de toekomst

Passend onderwijs zonder thuiszitters

Het aantal thuiszitters is een belangrijke graadmeter voor de mate van succes van passend onderwijs. De aanpak *Passend onderwijs zonder thuiszitters* van Gedragswerk en Ingrado helpt gemeenten en onderwijs te voorkomen dat leerlingen zonder onderwijs thuiszitten.

Kern van de aanpak

- samenwerking is het sleutelwoord;
- we werken met beproefde methodieken en instrumenten;
- geen statische werkwijze, maar een groeimodel vanuit de praktijk;
- u kiest als samenwerkingsverband en/of gemeente de onderdelen die aansluiten bij uw vraag;
- Ingrado of Gedragswerk bieden ondersteuning bij het ontwikkelen van het projectplan en bij de projectuitvoering.

Voor meer informatie over bovenstaand ondersteuningstraject kunt u terecht bij info@gedragswerk.nl en info@ingrado.nl.

Passend onderwijs zonder thuiszitters is een samenwerkingsproject van Gedragswerk en Ingrado en sluit naadloos aan op de werkgenda van de PO- en VO-raad, de VNG, OCW en VWS.

Advertentie

BCN

Business Centre Nederland

Business Centre Nederland

Vergaderingen - Trainingen - Cursussen - Opleidingen - Workshops

- Meer dan 100 moderne en stijlvol ingerichte ruimtes
- Diverse locaties in Utrecht, Rotterdam en Amsterdam
 - Vergaderen van 2 tot 180 personen
- Alle zalen voorzien van daglicht en moderne presentatiemiddelen
 - Gratis glasvezel internet op alle BCN locaties
- Ook beschikbaar bij BCN: volledig ingerichte computerzalen
- Centrale ligging en uitstekend bereikbaar met auto en OV

www.bcn.nl

BCN is uitgeroepen tot beste trainingslocatie en vergaderlocatie van het jaar!

Inhoud

- 4 Kort
- 6 **Arbeidstrainingcentrum Amersfoort**
Passend onderwijs: out of the box!
- 11 **Jonge moeders**
steeds vaker een startkwalificatie
- 14 **Samenwerkingsverband Helmond-Peelland**
Alle leerlingen thuisnabij onderwijs
- 16 **10 vragen aan...**
Fons Dingelstad, directeur themadirectie Jeugd, Onderwijs en Zorg van het ministerie van OCW
- 18 **VSv Kompas**
Data duiden, doelen stellen en tot actie overgaan
- 20 **In beweging voor 18-plussers**
'We missen je!'
- 22 **Leerplichtwet anno nu**
Is er ruimte voor maatwerk?
- 25 **Rechten & plichten**
- 26 **In de regio... TOM Den Bosch**
Vrijwillig maar niet vrijblijvend
- 28 **Entreeopleidingen ROC Leeuwenborg**
'Wat wij doen is voorsorteren pur sang'
- 30 **Hulp verlenen na de transitie**
Wijkteams hebben de toekomst
- 33 **Accountmanagers passend onderwijs**
'Wij staan dicht bij de samenwerkingsverbanden'

Colofon

INGRADO

Ingrado Magazine
Juni/Juli 2014 | Nr. 23

www.ingrado.nl

Teksten:

Rob de Blok, Susan de Boer, Menno Kouveld, Yolanne van der Ree, Bea Ros, Sep Schaffers, Peter Zunneberg

Uitgelicht

Onderwijs buiten de lijntjes

Jongeren met ernstige gedrags- en psychiatrische problemen zijn potentiële thuiszitters. Het Arbeidstrainingcentrum in Amersfoort boekt successen met een onconventionele aanpak. Maar stuit daardoor ook op weerstand. Lees hoe creativiteit en gedrevenheid kan leiden tot passend onderwijs. Maar ook tot een zwak van de onderwijsinspectie. Hoe dat verder ging, lees je op pagina 6.

18-plusser, we missen je!

Hoe zet je een beweging in gang die moet leiden tot minder verzuim onder jongeren van 18 jaar en ouder? Met het project *Verzuim 18+* en het inspirerende motto *We missen je!* mobiliseert Ingrado het werkveld. Doel is dat de RMC-functie, het mbo en gemeenten samen gaan zorgen voor een preventieve aanpak. Lees op pagina 20 over de start van een project dat een beweging moet worden.

Leerplichtwet anno nu

Biedt de huidige leerplichtwet voldoende ruimte om het maatwerk te bieden dat het onderwijs en de samenleving van nu vragen? Volgens staatssecretaris Dekker wel. Aan verschillende betrokkenen legde Ingrado Magazine de vraag voor of dat klopt. En of het recht op onderwijs hiermee gewaarborgd is. Lees de meningen op pagina 22.

Wijkteams hebben de toekomst

Sociale wijkteams zullen zo ongeveer de kern van de jeugdzorg vormen na 2015. De sleutelbegrippen zijn eigen kracht, participatie en integrale aanpak van problemen. Moet leerplicht deel uitmaken van de teams? Lees het op pagina 30.

Hoofdredacteur:
Yolanne van der Ree

Redactieadres:
Postbus 84193, 2508 AD Den Haag
info@ingrado.nl

Fotografie:
Anna van Kooij, Bart Versteeg,
Lou Wolfs

Illustraties:
Bas Kohler, Welmoet de Graaf,
Iris van Sen

Vormgeving:
Oto9 Cross Creative Agency,
Rotterdam

Druk:
JP Offset, Duiven

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine.

Ingrado Magazine is een uitgave van Ingrado, Vereniging voor Leerplicht en RMC.

KORT

In elk nummer een bonte verzameling (verenigings)nieuws onder de noemer **KORT**. Heeft u een bijdrage voor deze rubriek? Mail deze naar info@ingrado.nl

Iedereen aan boord

Eind juni 2014 verschijnt het boek *Iedereen aan boord! Samen werken aan passend onderwijs voor kinderen voor wie dat niet vanzelf spreekt*. Dit boek is geschreven door Bart van Kessel en Jos van der Horst van Gedragswerk. Dit project werkt sinds 2005 aan het versterken van de lokale en regionale samenwerking rondom leerlingen die thuiszitten of voor wie dat dreigt. Projectleider Bart van Kessel en teamlid Jos van der Horst bundelden de ervaringen en inzichten van negen schooljaren in het boek *Iedereen aan boord!*. Het thema van dit boek is samen werken aan passend onderwijs voor kinderen voor wie dat niet vanzelf spreekt. Deze groep kinderen vormt de lakmoesproef voor passend onderwijs.

Verhuizing kantoor Ingrado

Het expertisebureau en secretariaat van Ingrado waren de afgelopen jaren gevestigd aan het Bankplein in Den Haag. Vanwege uitbreidingsplannen van de verhuurder moesten we kortgeleden op zoek naar een nieuwe locatie. Dankzij onze verhuurder konden we een mooie nieuwe kantoorruimte huren zonder veel extra kosten te maken. Sinds half mei is het kantoor van Ingrado gehuisvest op Laan Copes van Cattenburch 88 in Den Haag. Iets dichterbij het centraal station en ook weer uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer.

Nieuwe medewerkers

Ingrado breidt haar activiteiten de komende tijd flink uit. Met name het project *Verzuim 18+* vraagt extra menskracht. Om die reden wordt het kantoor in Den Haag tijdelijk extra ondersteund door twee jonge talenten. Ekrem Bayzan versterkt de financiële administratie en Farzaana Joeman is aangesteld als administratief medewerkster.

Gezamenlijk aanbod Ingrado en Gedragswerk

Ingrado en Gedragswerk hebben een gezamenlijk aanbod ontwikkeld voor gemeenten en samenwerkingsverbanden in het kader van passend onderwijs. De positie van thuiszitters neemt hierin een centrale plaats in. Dit aanbod kan ook in uw regio verzorgd worden. Met Bart van Kessel van Gedragswerk verzorgde Carry Roozemon in dit kader workshops voor de VO-Raad tijdens de conferentie *Klaar voor de Start* op 19 en 20 mei in Lunteren.

Extra dik zomernummer!

Er is veel beweging rond het recht op onderwijs. Zo veel, dat de redactie besloot een extra dik zomernummer van het Ingrado Magazine te maken. Lekker veel inspiratie om het gesprek met je nieuwe wethouder aan te gaan. Een fijne zomer gewenst!

Ontwerp wetsvoorstel verlenging kwalificatieplicht

De leden Jadnanansing en Rog hebben een voorstel gedaan tot wijziging in de Leerplichtwet 1969 en enkele andere wetten ter introductie van de verlengde kwalificatieplicht.

Doel van de wet is het instrumentarium om voortijdig schoolverlaten te bestrijden aan te vullen. Er bestaat reeds een breed palet van inzetbare middelen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Het overgrote deel ziet op niet-afdwingbare ondersteuning van leerlingen die uitvallen of dreigen uit te vallen. Voor het dwingend instrumentarium zijn momenteel twee zaken van belang. Ten eerste de algemene leerplicht die geldt voor jongeren tot 16 jaar. Daarnaast bestaat er een kwalificatieplicht: alle jongeren zijn tot hun 18^e leerplichtig of tot aan het behalen van een startkwalificatie. Deze kwalificatieplicht beoogt schooluitval tegen te gaan en verlengt de leerplicht van jongeren van 16 tot 18 zonder diploma van mbo niveau 2 of hoger, havo of vwo.

De verlengde kwalificatieplicht eindigt zodra de jongere de leeftijd van 21 jaar bereikt of een startkwalificatie heeft behaald.

Ingrado zal de ontwikkelingen rond dit wetsvoorstel volgen en een standpunt formuleren voor de behandeling in de Tweede Kamer.

 Voor de planning van het debat in de Tweede Kamer zie:
<http://www.tweedekamer.nl>

Van het bestuur

Het voorjaar van 2014 was voor het bestuur een bijzondere periode. In de eerste plaats vanwege de voorjaarsvergadering op 21 april, in de tweede plaats omdat in deze periode duidelijk werd welke projecten in 2014 door Ingrado opgepakt kunnen worden.

De Algemene Vergadering op 21 april werd voorgezeten door Henk Loof omdat voorzitter Carry Roozemon wegens een medische ingreep verhinderd was. Ook zonder hakken is het goed mogelijk om de vergadering voor te zitten, is maar weer eens gebleken! Het bestuur had de vergadering samen met het expertisecentrum uitstekend voorbereid, inclusief de herverkiezing van de voorzitter en vicevoorzitter. De grote opkomst van onze leden maakte deze algemene vergadering extra bijzonder. Het is een feest om met zo veel betrokkenen bij het recht op onderwijs terug te kijken op 2013, de plannen voor 2014 te delen en tijdens de werkconferentie geïnspireerd te worden.

Dankzij het duo voorzitter/vicevoorzitter bleek weer hoe belangrijk het is geweest in 2011 in de visie en organisatie van de vereniging te investeren. De profielen die we voor ons bestuur opstelden, blijken ook echt te voldoen. Voor dat goede bestuur hebben we dit voorjaar ook een uitdaging gehad. De ambitie bij het jaarplan voor 2014 lag hoog: professionaliseren, verbinden, signaleren en zichtbaar maken, zijn de speerpunten. Onze activiteiten staan in dit perspectief. En gezien de uitbreiding van die

activiteiten heeft Ingrado meer dan ooit een sterk bestuur en expertisecentrum nodig. Zeker nu er een akkoord is op de subsidie en tegelijkertijd een akkoord op het project *Verzuim 18+*. Zie elders in dit nummer voor meer informatie over dit project.

Samen sterk staan als bestuur, samen sterk met het expertisecentrum, samen sterk met het team voor het project *Verzuim 18+* en vooral samen sterk staan met de leden is een prima uitgangspositie voor de tweede helft van 2014. Wij hebben er zin in!

Carry Roozemon
voorzitter

Henk Loof
vicevoorzitter

Arbeidstrainingscentrum Amersfoort

Passend onderwijs: out of the box!

Jongeren met ernstige gedrags- en psychiatrische problemen zijn potentiële thuiszitters. Deze groep aan een startkwalificatie en een baan helpen is een regelrechte uitdaging die sporadisch succesvol wordt aangegaan. Het Arbeidstrainingscentrum, onderdeel van Onderwijsgroep Amersfoort, boekt successen met een onconventionele aanpak. Maar stuit daardoor ook op weerstand. Want trajecten voor deze groep jongeren passen niet altijd binnen bestaande wet- en regelgeving. Lees hoe creativiteit en gedrevenheid kan leiden tot passend onderwijs. Maar ook tot een zwak van de onderwijsinspectie.

Tekst: Yolante van der Ree | Foto's: Anna van Kooij

Het Arbeidstrainingscentrum (ATC) in Amersfoort is ontstaan vanuit de Mulock Houwerschool, een cluster-4-school voor kinderen met gedrags- en psychiatrische problemen. Frank Vissers was leerkracht en stagebegeleider. Op die school kwam hij kinderen tegen die niet in de schoolbanken konden zitten. Voor die (vooral) jongens en meisjes regelde Vissers al vanaf hun 14de jaar een stage. Daar leefden zij op en hun gedragsproblemen namen af. De groep leerlingen die op stage wilde, nam toe. Steeds meer leerlingen klopten aan bij Vissers.

Trainen

Vissers: 'Maar niet alle leerlingen zijn geschikt om direct op stage te gaan. Soms zijn de gedrags- of psychiatrische problemen te groot. Deze leerlingen moeten eerst getraind worden voor de stage. In die training leren ze vaardigheden als op tijd komen, omgangsvormen, afspraken nakomen. We klopten aan

bij de sociale werkvoorziening, maar die kon een dergelijke groep niet plaatsen. Zo ontstond het idee om een arbeidstrainingscentrum op te zetten waar deze groep jongeren kon worden voorbereid op de arbeidsmarkt.' En dus klopte Vissers aan bij de gemeente. 'Lang verhaal kort: uiteindelijk zijn we met alle betrokkenen om tafel gaan zitten en zijn we in 2007 gestart met subsidie van gemeente, provincie en UWV.'

Frank Vissers

Het mbo is vanaf de start meegenomen in het ATC omdat op die manier een opleiding of cursus aangeboden kon worden. Alle leerlingen staan ingeschreven bij de cluster-4-school en voor hen wordt onderwijs ingekocht bij het mbo. Ook mbo-leerlingen die niet op school konden blijven, kunnen we nu opnemen via ATC Match om hier onderwijs in een kleinschalige setting of op de werkplek te volgen. 'Het streven is een diploma op mbo-niveau 1, ook al weten we dat er bij sommige leerlingen meer inzet', zegt Vissers. Over de constructie bij Match later meer.

vervolg op pagina 8 ▶

Inspectie

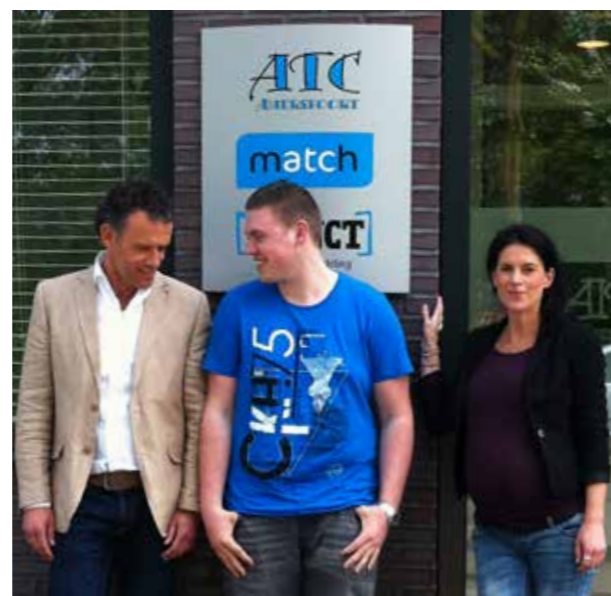
So far so good. Dan komt de inspectie op bezoek. Het oordeel is vernietigend. Want waar zijn de klaslokalen, de lesroosters, de boeken en hoe zit het met de urennorm? En waarom een diploma op AKA-niveau voor leerlingen met (soms meer dan) een gemiddeld IQ? Vissers: 'Terwijl het al zo bijzonder dat deze leerlingen überhaupt een diploma halen. We hebben het hier over 16-jarigen die vaak overal uitgekotst zijn.' Het mocht niet baten; in 2012 sprak de inspectie het oordeel *zwak* uit.

Het ATC bezint zich op de toekomst. Kirsten van der Wal is beleidsmedewerker onderwijs en kwaliteit van Onderwijsgroep Amersfoort waar het ATC onder valt. 'We snappen dat de inspectie kijkt naar kwaliteit en dus naar opbrengsten en naar planmatig handelen. Daar zijn we

mee aan de slag gegaan. Zo hebben we de Stageplanner ingevoerd. Dat is een digitaal instrument dat het mogelijk maakt de ontwikkeling van leerlingen nauwgezet te volgen. Onder meer de mbo-werkprocessen en verschillende vaardigheden maken deel uit van het volgsysteem. Het biedt tevens houvast voor het toekomstige traject omdat kan blijken dat een leerling niet geschikt is voor bijvoorbeeld een kantoorfunctie, maar wel de vaardigheden beheerst voor een baan in de zorg.'

Wat voor deze doelgroep echter onmogelijk is, zegt ook Van der Wal, is te voldoen aan de urennorm. 'Deze jongeren kun je niet uren en dagen in een klaslokaal zetten. Daar is iedereen het over eens. Die urennorm halen we dus nooit. Maar betekent dat dan meteen dat we geen onderwijs geven? Is het niet in het belang van de jongeren om hier creatief mee om te gaan?' Alle betrok-

'Deze jongeren kun je niet uren en dagen in een klaslokaal zetten. Daar is iedereen het over eens'

Frank Vissers, Guido van Basten en Lotti van Geel

kenen zijn blij met het aanbod en dienstverlening: het bedrijfsleven, de gemeente en bovenal de jongeren die ondanks hun beperking een plek vinden op de arbeidsmarkt. Onderwijsgroep Amersfoort overweegt nu van het ATC een 'dienst' te maken die stages aanbiedt. Daarmee is het niet langer een 'locatie' van de Mulock Houwerschool en is het geen onderwijs meer. Een projectgroep onderwijs-arbeidsmarkt buigt zich momenteel over de positionering van het ATC en over de vraag hoe jongeren 'met een vlekje' kunnen worden voorbereid op de arbeidsmarkt.

Van ATC naar Match

Passend onderwijs vraagt om out of the box-denken. Voorlopig wordt de Mulock Houwerschool verantwoordelijk voor het onderwijs dat wordt gegeven aan een klein groepje leerlingen op het ATC. Ook de individuele onderwijstrajecten 'verhuizen' naar de Mulock Houwer. Het ATC biedt alleen nog interne stages aan, waarmee leerlingen worden voorbereid op een 'echte' stage in het bedrijfsleven. Zijn ze eenmaal toe aan die stap naar de echte wereld, dan komen de jongeren onder de hoede van ATC Match dat onder leiding staat van Lotti van Geel.

Match is destijds in het leven geroepen omdat vanuit de gemeente en vanuit het mbo het verzoek kwam ook jongeren te bemiddelen zonder cluster-4-indicatie. En zo worden de Match-jongeren aangemeld door zowel het ATC als door het UWV, gemeente en praktijkonderwijs. Gemeenschappelijk kenmerk voor de gehele doelgroep is de gedragsproblematiek. De grootste groep zijn jongeren tot 27 jaar en heel soms wordt er een oudere werknemer aangemeld bij wie bijvoorbeeld recent de diagnose autisme gesteld is.

vervolg op pagina 10 ▶

Rick Twisk en Guido van Basten

Jobcoaching

Guido van Basten is net 19 geworden. Drie jaar geleden kwam hij bij Match terecht vanuit het mbo. Guido: 'De school wilde me alleen aannemen voor de opleiding Filiaalmanager als ik begeleiding en ondersteuning zou krijgen. Zo ben ik bij Match terechtgekomen waar ik een jobcoach heb gekregen. Ik werk in het bedrijf van mijn ouders, een groot- en detailhandel in haarproducten. Door de adhd en pdd-nos heb ik grote moeite met plannen en organiseren. Daar ging het keer op keer op mis. Nu met mijn jobcoach Rick Twisk gaat het veel beter.'

'Ik heb ook geleerd m'n schoolwerk beter te plannen. Zo kom ik elke vrijdag naar het ATC om m'n huiswerk te maken. Ik weet dat ik het thuis niet voor elkaar krijg, dus bescherm ik mezelf en kom ik hierheen.'

De jobcoach kreeg Guido toegewezen via het UWV waar hij vanwege zijn problemen in beeld kwam. Dit maakt de kans dat hij z'n opleiding kan afmaken het grootst.

Lotti van Geel: 'Guido is zeer gemotiveerd. Hij is erg druk in z'n hoofd en dat maakt het moeilijk zich te concentreren. De jobcoach helpt hem op de werkvloer. Hij komt geregeld langs, helpt hem met de planning, zowel van het werk als van het huiswerk.'

In het bedrijf van Guido's ouders werkt nu ook een tweede jongere die begeleid wordt vanuit Match. Voor Guido geen probleem. 'Ik ben wel wat gewend en mankeer zelf ook het een en ander. Ik vind het goed om jongeren met wie iets aan de hand is, een kans te bieden.'

Bij Match zijn jobcoaches werkzaam die de jongeren begeleiden zodra ze een contract bij een bedrijf krijgen. Die begeleiding is intensief en vindt zowel plaats op de werkvloer als daarbuiten. Recente ontwikkeling is de ROC-klas die met een ROC-docent functioneert binnen Match. Binnen die klas worden jongeren toegeleid naar een AKA-diploma. Een jobcoach van Match verzorgt de begeleiding op de werkplek in het bbl-traject.

Netwerk

Wie wil werken bij het ATC of bij Match moet uit bijzonder hout gesneden zijn. Vissers: 'We stellen hoge eisen aan de mensen die hier werken. Lotti en ik bezoeken minstens twee netwerkbijeenkomsten per week en zijn lid van verschillende bedrijfsnetwerken. We hebben onze oren en ogen altijd open.' Van Geel: 'Ook als we op een verjaardag zijn vragen we om ons heen. Wat doe je, waar werk je en hebben jullie plek voor een van onze jongeren? Het heeft

namelijk voor bedrijven ook veel voordelen om een jongere van ons aan te nemen. De intensieve jobcoaching die wij bieden, neemt hen veel werk uit handen.'

En voor werkgevers die toch terugdeinzen om een jongere met gedragsproblematiek een arbeidscontract aan te bieden, is detachingsbedrijf Blnct opgericht. Blnct valt onder dezelfde stichting als ATC Match, maar wordt bekostigd vanuit de markt. Jongeren komen in dienst van het detachingsbedrijf en worden ingehuurd door de bedrijven. Het risico voor bedrijven wordt op deze manier beperkt. Inmiddels staan er 25 jongeren op de loonlijst van Blnct.

Gevolgen wijziging Leerplichtwet

Een regelrechte ramp noemen Van Geel en Vissers de recente wijziging in de Leerplichtwet waardoor jongeren in het VSO en Praktijkonderwijs met uitstroomprofiel *arbeid of dagbesteding* vanaf hun 17de niet langer leerplichtig zijn. 'We missen een stok achter de deur die voor ons heel belangrijk is'. Ineke van de Wijngaart is als leerplichtambtenaar vooral werkzaam in het speciaal onderwijs en zo ook betrokken bij het ATC. Ook zij loopt keihard aan tegen de verandering in de Leerplichtwet. 'Een wangedrocht', noemt ze het. 'Wie heeft dit bedacht?! Het is onbegrijpelijk en dom dat de wet anders wordt uitgelegd dan bedoeld is. De wet zegt dat de leerplicht vervalt als de jongeren hun traject hebben gevolgd. De uitleg is dat de leerplicht vervalt tijdens het volgen van hun opleiding. Juist voor de niet gemotiveerde jongeren met meerdere problemen vanuit het praktijkonderwijs en cluster-4-onderwijs, is de druk vanuit leerplicht onmisbaar. Ik zie jongeren vanaf 16, 17 jaar letterlijk door m'n vingers glippen. Als deze jongeren niet meer naar

school of hun stageplek gaan, sta je erbij, kijk je ernaar en kun je niets. Het idee is dat Jeugdzorg zo'n jongere oppakt. Dat gaat natuurlijk niet gebeuren. Tegen de tijd dat de hulpverlening op gang komt, is zo'n jongere 18 en mag hij zelf beslissen. Dan weet je het wel.'

'Ik vind het ATC een geweldige aanvullende voorziening. Zonder ATC zou Amersfoort veel meer thuiszitters hebben. Het oordeel van de inspectie betreur ik. Iedereen roept dat we moeten uitgaan van de mogelijkheden van jongeren, van wat ze wel kunnen in plaats van wat ze niet kunnen. Het ATC doet dat en krijgt vervolgens te horen dat ze niet aan de voorwaarden van een school voldoen. Deze jongeren passen nu juist niet in de gewone schoolse situatie. Dat is precies de reden waarom ze uitvallen en op het ATC zitten. Natuurlijk moet ook het ATC werken aan kwaliteit en borging. Daar mag best op toegezien worden. Maar ik zou niet weten waar ik met deze jongeren heen zou moeten als het ATC er niet zou zijn.'

Ingrado verzamelt signalen als deze van het ATC. Doel van de kwaliteitswet is ruimte te creëren voor deze jongeren in de toeleiding naar arbeid en dagbesteding. Een passend leer-werktraject zou voor deze groep het gewenste maatwerk moeten zijn. Het risico is dat jongeren die niet willen onbedoeld veel speelruimte krijgen. Om goed uit te kunnen stromen hebben ook deze jongeren langer zorg en aandacht nodig van een gemeente. VSO en gemeenten zullen samen met OCW aan een passend antwoord moeten werken op dit risico. Signalen als deze helpen ons daarbij.

Jonge moeders steeds vaker een startkwalificatie

Josephine Sapioper met haar zoontje Decharvey

Tekst: Sep Schaffers | Foto's: Lou Wolfs

Voor jonge moeders die een startkwalificatie willen behalen zijn allerlei financiële regelingen beschikbaar. Kinderbijslag, een babyuitkering en kinderopvangtoeslag zijn ruim voldoende, volgens het ministerie van OCW. Ook mbo-scholen bieden extra hulp aan, zodat tienermoeders in staat zijn school en zorg voor hun kind te combineren. Vraag is hoe dat in de praktijk uitpakt. Ingrado Magazine stak haar licht op in Den Haag en Dordrecht.

In 2012 kregen in ons land 2.200 meisjes onder de 20 jaar een kind, het laagste cijfer ooit. De meeste tienermoeders zijn goed in staat met hun zwangerschap en ouderschap om te gaan. Alleen bij meisjes die uit multiprobleem situaties komen, gaat het relatief vaak mis. Door gebrek aan een goed sociaal netwerk lukt het hen niet school af te maken, waardoor maatschappelijke uitval dreigt.

In december 2013 stuurde het Steunpunt Studerende Moeders een noodkreet naar de Tweede Kamer, waarin ze aandacht vroeg voor de positie van alleenstaande

(jonge) moeders. Deze groep zou ten onrechte richting (onbetaald) werk worden gedirigeerd, waardoor het volgen van een opleiding in combinatie met de zorg voor kinderen in het gedrang komt.

Zaak van school en leerling

Volgens beleidsmedewerker Frank Koster van het ministerie van OCW valt het allemaal wel mee. 'Er is een palet aan ondersteuningsmogelijkheden en ook mbo-scholen zijn zeker niet onwillig. Vijftien scholen zijn hierover benaderd en allemaal helpen ze jonge moeders

vervolg op pagina 12 ▶

Josephine Sapioper:

‘Ik wilde helemaal geen hulp’

Een week voor haar eindexamen beviel Josephine Sapioper van een zoon. Ze was 16 en ‘nog lang niet klaar voor een kind’. De zwangerschap was een ongelukje en pas halverwege merkte ze wat er aan de hand was. Samen met haar nichtje ging ze naar het JIP voor een gratis zwangerschapstest. ‘Ik was in shock toen ik hoorde dat ik al 23 weken zwanger was. Mijn ouders waren teleurgesteld en boos. Hun angst was dat ik mijn toekomst had vergooid.’ Gelukkig herstelde Josephine snel van de bevalling en haalde op het nippertje haar vmbo-diploma.

Na de zomervakantie begon ze met de mbo-opleiding pedagogisch werk kinderopvang niveau 3. Een oppas ving haar kind op, maar na een paar maanden kwam die niet meer opdagen. De moeder van Josephine vroeg twee dagen per week vrij van haar werk en nam een deel van de zorg over. ‘Helaas moest ik het eerste jaar overdoen omdat ik te veel verzuimd had. Gelukkig kon mijn zoon Dechanvey toen naar de kinderopvang.’

Josephine kreeg hulp van een 16+ coach van Jeugdformaat, waarmee ze alles op een rij kon zetten en praktische zaken besprak. ‘Jeugdzorg vroeg of ik hulp wilde. Maar ik was eigenwijs, ik wilde helemaal geen hulp. Omdat ze bleven doorvragen en tijd gaven om na te denken heb ik het gedaan. Gelukkig maar want toen de kinderopvang stopte, heeft mijn coach ervoor gezorgd dat Dechanvey bij een andere crèche terecht kon. En het is nog steeds handig om met mijn vragen bij een vaste persoon terecht te kunnen.’

Inmiddels is Josephine 19 en wil ze dolgraag zelfstandig wonen, want het is nogal druk bij haar ouders thuis, met vier volwassenen en vier kinderen. ‘Jeugdzorg heeft nog steeds de voogdij. Zodra er een stabiele basis is, krijgen we die zelf. Maar zonder geld kunnen we niet zelfstandig wonen. Ik hoop dat we allebei snel werk vinden.’

naar vermogen. Binnen enkele mbo-instellingen zijn bij voldoende aanmeldingen zelfs aparte klassen mogelijk.’ Als reactie op de brandbrief van het steunpunt zal de minister een brief naar de Tweede Kamer sturen, waarin staat dat ondersteuning van jonge moeders vooral een zaak is van de school en de leerling. Tevens zullen het veld en de studenten aan de hand van een folder op de hoogte worden gesteld van alle regelingen en vormen van ondersteuning voor jonge moeders.’

Warm nest

Henk van Oers is docent op het Da Vinci College in Dordrecht en daarnaast intensief betrokken bij het tienermoederproject op zijn school. ‘Wij zorgen voor maatwerk en een warm nest. Sommige meisjes worden gewoon buiten gezet, ze hebben niets om op terug te vallen. Naast een slecht netwerk spelen vaak ook een laag IQ en slechte woonomstandigheden een rol. Naar Jeugdzorg durven ze niet, bang dat hun kind wordt afgepakt.’ In 2006 ging op het Da Vinci College het tienermoederproject van start. Meisjes kregen studiebegeleiding, hulp bij praktische problemen en volgden workshops gezond koken, EHBO en zwangerschapsgym. Omdat ze als groep bij elkaar kwamen, werden ook kennis en ervaring uitgewisseld. Er ontstond zelfs spontaan een mini-oppascentrale. Vijf jaar later hield het project in deze vorm op te bestaan, onder meer omdat de Sociale Dienst financieel niet meer wilde bijdragen. Van Oers: ‘Zwangere meisjes en tienermoeders krijgen nog wel regelmatig coachingsgesprekken en studiebegeleiding, maar het groeps karakter is helaas verdwenen. Bijna allemaal halen ze een startkwalificatie, alleen duurt het opleidingstraject wat langer. De zorgcoördinator meldt bij leerplicht wanneer een meisje met zwangerschapsverlof gaat en dan ben je meteen al 16 weken verder. Maar we zorgen er wel voor dat ze vakken of stages hebben afgerond voordat ze gaan bevallen.’

‘Er is een palet aan ondersteuningsmogelijkheden en ook mbo-scholen zijn zeker niet onwillig’

Protocol

Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (LVS) van de Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid Holland-Zuid heeft in 2008 in samenwerking met scholen en met ondersteuning van RadarAdvies (bureau voor sociale vraagstukken) een protocol voor de regio Drechtsteden ontwikkeld. Het protocol is gericht op het tegengaan van

Henk van Oers

schooluitval onder zwangere leerlingen en tienermoeders. Scholen, consultants van LVS en zorgpartners kregen een handleiding, op basis waarvan afspraken werden gemaakt en een eenduidige aanpak kon ontstaan. Taken en verantwoordelijkheden werden goed vastgelegd. ‘Vanaf het begin was het zeer geslaagd’, volgens Zeynep Küçükgulmez. Als senior-consulent LVS was ze nauw betrokken bij de ontwikkeling en invoering van het protocol in Dordrecht. ‘Het protocol bood een goed houvast en ging al snel onderdeel uitmaken van de zorgstructuur op vo- en mbo-scholen. Sindsdien weten professionals elkaar te vinden en werken ze goed samen. Tendens van de laatste jaren is dat het aantal tienerzwangerschappen verder afneemt. Tienermoeders zien we dan ook niet meer als een risicogroep voor voortijdig schoolverlaten. En scholen hebben een andere attitude gekregen; zwangerschap is niet langer een belemmering om een opleiding af te maken.’

Sinds 2011 wordt ook in Den Haag van het protocol gebruik gemaakt. Volgens waarnemend hoofd Leerplicht Hettie van Nood komt het nauwelijks voor dat tienermoeders niet naar school gaan. Bij minder dan 5 op de 75 tienermoeders gaat het mis. ‘Zwangere tieners worden allemaal in de zorg- en adviesteams besproken. We monitoren de scholen en als jongeren uit beeld verdwijnen, komen we in actie. Grootste probleem is het regelen van kinderopvang, dat zeggen jongeren zelf ook.’ Schooluitval komt eerder voor bij jonge moeders boven de 18 jaar. Deze groep is weliswaar niet leerplichtig ‘maar je kunt ze wel motiveren en stimuleren’, stelt Denise Breidel van VSV Den Haag. ‘We roepen deze jongeren zonder startkwalificatie wel op en kijken wat de mogelijkheden zijn. ROC Mondriaan heeft een speciale moederklas opgezet, waar jonge moeders de opleiding Helpende zorg en welzijn niveau 2 kunnen volgen. Daar kunnen ze betrekkelijk gemakkelijk binnenkomen.’

‘Grootste probleem is het regelen van kinderopvang’

Loket

Vaak is mbo-onderwijs te zwaar voor jonge moeders, stelt Pauline Boes, coördinator van het Loket voor Jonge Moeders van de stichting Mooi in Den Haag. ‘De strenge aanwezigheidsplicht is lastig te combineren met de zorg voor een kind.’ Het Loket voor Jonge Moeders is bedoeld om informatie te geven over financiën, huisvesting, opleiding, werk, kinderopvang en voogdij. Na een paar gesprekken kunnen de jonge moeders eventueel doormoeten naar andere vormen van hulp. In samenwerking met woningcorporatie DUWO is sinds kort huisvesting voor studerende moeders vlakbij de Haagse onderwijsinstellingen geregeld. ‘Hier is plek voor zes studerende moeders. Probleem voor deze groep is vooral de combinatie school en zorg. Zonder netwerk en extra begeleiding is dat heel zwaar.’ Daarnaast vraagt Boes zich af wat er na de transitie gaat gebeuren. ‘Met wie gaat de gemeente straks samenwerken? Het Loket voor Jonge Moeders zal wel blijven bestaan, maar wat betekent dat voor andere vormen van hulp die jonge moeders nodig hebben?’

Het relatief lage aantal tienermoeders in Nederland is alleen te handhaven als de aandacht voor deze groep niet verslapt, zoals in de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw gebeurde. Voldoende praktische hulp en studiebegeleiding, kinderopvang en een duidelijke taakverdeling tussen instellingen kan voorkomen dat het aantal jonge moeder weer zal toenemen.

Meer info:

Het protocol Preventie Schooluitval Zwangere Leerlingen en Tienermoeders van FIOM en RadarAdvies is te vinden op www.fiom.nl, www.radaradvies.nl en www.ingrado.nl

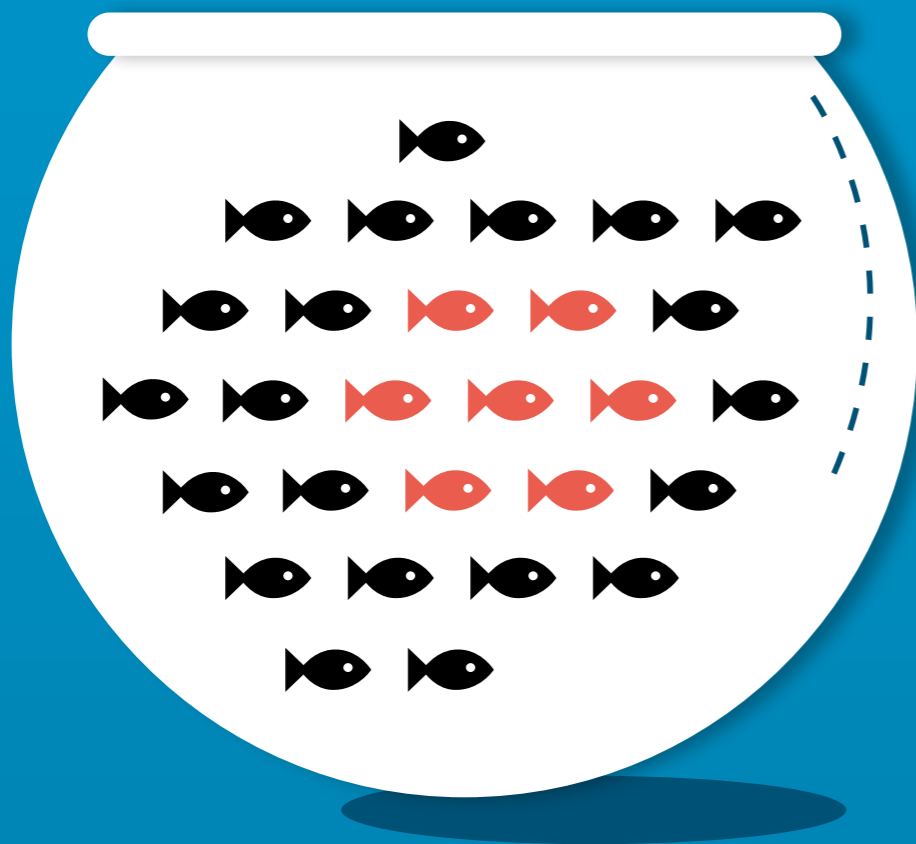
www.infoportaal tienermoeders.nl
www.tienermoeders.nl
www.kinderenintel.nl

Samenwerkingsverband Helmond-Peelland

Alle leerlingen thuisnabij onderwijs

Passend onderwijs. Pioniersregio Helmond-Peelland is er klaar voor; het niveau van de basisondersteuning is flink verhoogd en verschillende arrangementen zijn al praktijk of kunnen binnenkort van start. Met de invoering van passend onderwijs zal het aantal leerlingen dat naar het speciaal onderwijs gaat, flink afnemen. En de rol van de leerlichtambtenaar zal veranderen.

Tekst: Yolande van der Ree | Illustratie: Welmoet de Graaf

Het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Helmond-Peelland omvat 14 schoolbesturen en 15.000 leerlingen. Passend onderwijs is een uitdaging, zegt Huib van den Beuken, voorzitter van het Adviescommissie Toewijzing (ACT – voorheen de PCL) van het samenwerkingsverband. En niet alleen omdat de deelname aan het speciaal onderwijs in de regio relatief hoog is en fors teruggebracht moet worden.

Speciale klas in gewone setting

'Er is een enorme ambitie en passie om te denken vanuit mogelijkheden in plaats van vanuit beperkingen', zegt Van den Beuken. 'Het maken van ons ondersteuningsplan ging dan ook razendsnel. Het niveau van de basisondersteuning is flink opgehoogd waardoor onze scholen nu heel veel problematiek zelf kunnen opvangen. Het streven is alle leerlingen thuisnabij onderwijs te bieden. Voor bepaalde groepen leerlingen die nu naar het VSO gaan, zijn arrangementen ontwikkeld. We starten 'speciale' klassen in een 'gewone' setting: de *syntheseklas* voor cluster 4-leerlingen (gedragsproblemen, voorheen ZMOK) en de *integratieklas* voor cluster 3-leerlingen (leerproblemen, voorheen ZMLK).'

Leerlingen die in aanmerking komen voor de syntheseklas hebben een cluster 4-indicatie, maar worden ingeschreven bij de VO-school. Er is sprake van meervoudige problematiek en de opvang van deze groep in een reguliere school vraagt daarom veel organisatie. Zo zullen de pauzes niet samenvallen met de pauzes van de reguliere VO-groepen. Anderzijds zullen bepaalde lessen juist parallel lopen. De opzet is namelijk dat leerlingen toegroeien naar een overstap naar de bovenbouw van het reguliere VO. Die overstap zal worden opgebouwd door eerst één of twee vakken te volgen samen met de reguliere VO-klas en dat aantal langzaam uit te breiden. Doel is een vmbo-diploma zodat ook deze jongeren kunnen doorstromen naar het mbo.'

Op dit moment functioneren er al twee integratieklassen voor cluster-3-leerlingen op twee verschillende VO-scholen. Twee keer twaalf leerlingen die voorheen met een busje naar het speciaal onderwijs gebracht werden, kunnen nu met broertjes, zusjes en kinderen uit de buurt op de fiets naar school. De school leidt hen naar arbeid of dagbesteding. De ervaringen na bijna twee schooljaren zijn boven verwachting. Van den Beuken: 'Er zijn inmiddels al kinderen uit de integratieklas ingestroomd in het praktijkonderwijs van de VO-school. Ouders zijn heel enthousiast en de acceptatie van de kinderen verloopt verrassend goed.'

'Er is een enorme ambitie en passie om te denken vanuit mogelijkheden in plaats van vanuit beperkingen'

Ouders

De positie van ouders is in de regio Helmond-Peelland goed gewaarborgd. Het allerbelangrijkste is communicatie, zegt Van den Beuken. 'Blijf communiceren, het gaat om hun kind! Ouders zijn partners, werk dus samen op basis van gelijkwaardigheid. Wij betrekken ouders bij alle besprekingen over hun kind. Als er zorgen zijn over een kind, zijn de ouders direct aanwezig bij de eerste casusbespreking. Zij krijgen daar de gelegenheid om hun visie en wensen toe te lichten. Zij mogen vragen stellen en beantwoorden op hun beurt vragen van de overige gespreksdeelnemers. De ervaringen zijn heel goed. De relatie met ouders is enorm verbeterd. We merken dat ouders meer begrip hebben voor de wijze waarop het advies tot stand is gekomen, ook als dat anders uitvalt dan zij gewild hadden. Ook gaan we bekijken hoe we ouders kunnen betrekken bij de pré-adviseringsgesprekken op de basisschool, over kinderen die in aanmerking komen voor het VSO, de synthese- of de integratieklas. Evenals bij de zittingen van het ACT als een school handelingsverlegen is en verwijzing naar het VSO of een plusvoorziening aan de orde is.'

Leerlicht

De verwachting is dat leerlicht er in de regio Helmond-Peelland klanten bij gaat krijgen. Het aantal thuiszitters in de regio is relatief groot. De komende tijd zullen de scholen samen met leerlicht onderzoeken welke kinderen dat zijn en wat de problematiek is. De verzuimprotocollen van scholen zullen tegen het licht gehouden worden en waar nodig worden aangescherpt. Van den Beuken: 'Elke school heeft een registratiesysteem, maar het ontbreekt vaak aan een actief begeleidingssysteem. Dus we weten wel dat er verzuimd wordt, maar laten het nog te vaak daarbij. Daardoor is er te weinig zicht op achterliggende problematiek. Hier ligt een taak voor zowel de scholen als voor leerlicht. Belangrijk hierbij is dat de school meer verantwoordelijkheid neemt. Nu is het vaak nog zo dat als in een ACT-bespreking (waar leerlicht altijd aan tafel zit) blijkt dat een kind niet naar school gaat, leerlicht de taak op zich neemt een plek voor dat kind te vinden. Terwijl dat de verantwoordelijkheid is van de school. Dat gaan we dus anders doen. De school waar de leerling ingeschreven staat, zorgt ervoor dat er een onderwijsplaats voor dat kind komt. En uiteraard gebeurt dat in samenwerking met leerlicht.'

10 vragen aan...

Fons Dingelstad, directeur themadirectie Jeugd, Onderwijs en Zorg van het ministerie van OCW

‘Het aantal thuiszitters is een graadmeter voor het slagen van passend onderwijs’

Foto: Bart Versteeg

1. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de invoering van passend onderwijs?

‘Samenwerkingsverbanden liggen op koers. De ondersteuningsplannen zijn vrijwel allemaal klaar. Uit de eerste analyses van de plannen blijkt dat de meeste samenwerkingsverbanden kiezen voor een geleidelijke invoering van passend onderwijs. Komende schooljaren wordt passend onderwijs verder ontwikkeld in de samenwerkingsverbanden en in de scholen.’

2. Stel: het is nu 2020. Wat is er dan allemaal gebeurd sinds augustus 2014?

‘Allereerst verwacht ik dat veel samenwerkingsverbanden hun plannen en werkwijze tussentijds nog eens hebben bijgesteld op basis van de eerste ervaringen, bijvoorbeeld als het gaat om de basisondersteuning en de extra ondersteuning die scholen gaan geven. Verder zullen de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs stap voor stap beter zijn aangesloten bij de samenwerkingsverbanden. Ook de samenwerking van de verbanden met de gemeenten zal zich ontwikkeld hebben, waarbij het op overeenstemming gericht overleg (oogo) een goede invulling heeft gekregen. Tot slot verwacht ik dat de samenwerking met leerplicht in alle regio's jaar op jaar is versterkt zodat kinderen die thuis komen te zitten, snel teruggeleid worden naar school.’

3. Met welke behaalde resultaten bent u dan tevreden?

‘Als er voor ieder kind een passende plek in het onderwijs is, waar het zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen! En als leraren passend onderwijs niet meer als een bedreiging zien, maar als onderwijs dat je vak leuk en uitdagend maakt.’

4. Zijn ouders en leerkrachten inmiddels voldoende geïnformeerd c.q. toegerust voor de invoering in het aanstaande schooljaar?

‘Het kan en moet nog beter. Uit onderzoek in mei bleek dat schooldirecteuren over het algemeen vinden dat zij een goed beeld hebben wat de invoering van passend onderwijs betekent. Door ouders en leraren wordt dat nog niet zo breed gevoeld. Daar zullen echt nog extra stappen moeten worden gezet om hen te betrekken bij de invoering en verdere ontwikkeling van passend onderwijs.’

5. Samen met OCW houdt Ingrado zich de laatste jaren nadrukkelijk bezig met ‘sturen op data’. Welke data zijn nodig en wat is nodig om dat goed te kunnen?

‘Vergelijkbare cijfers over absoluut verzuim, relatief verzuim en thuiszitters per gemeente en per samenwerkingsverband moeten boven tafel komen. Op dit moment worden alle gemeenten in Nederland hiervoor benaderd. Dit is tevens een nulmeting voor passend onderwijs. Doel is met de juiste cijfers samenwerkingsverbanden en gemeenten te stimuleren te leren van elkaars aanpak.’

6. Hoe ziet u de rol van de gemeenten in passend onderwijs?

‘Het succes van passend onderwijs hangt ook samen met de mate waarin scholen en gemeenten erin slagen tot vruchtbare samenwerking te komen op het gebied van onderwijs en zorg. Effectieve ondersteuning betekent hulp binnen en buiten de school zo goed mogelijk op elkaar afstemmen. Daarnaast blijven de gemeenten natuurlijk verantwoordelijk voor leerplicht, onderwijshuisvesting en het leerlingvervoer.’

7. Specifieker: hoe kan de transitie jeugdzorg bijdragen aan een succesvolle invoering van passend onderwijs?

‘Door de decentralisatie naar de gemeenten kan er meer maatwerk in de jeugdzorg worden geboden. Het is van belang dat daarbij de relatie met het onderwijs van begin af wordt betrokken. Goede afstemming is nodig juist in het belang van het kind.’

8. Wat is de rol van de leerplechtambtenaar bij die invoering? Ziet u ook een rol voor de RMC-medewerker?

‘De rol ligt vooral in een krachtige verzuimaanpak, in het terugkoppelen van de verzuimcijfers en partner zijn in een sluitende regionale thuiszittersaanpak. RMC-medewerkers kunnen daarnaast vanuit hun ervaring in de vsv-aanpak kennis delen met lokale en regionale leerplechtambtenaren.’

9. Waarom zijn thuiszitters zo expliciet onderdeel van het toetsingskader passend onderwijs?

‘Een belangrijk doel van passend onderwijs is het voorkomen en terugdringen van het aantal thuiszittende kinderen en jongeren. Het gaat om passend onderwijs voor alle kinderen. Het aantal thuiszittende kinderen en jongeren is dus een graadmeter voor het slagen van passend onderwijs in de samenwerkingsverbanden.’

10. Welke rol ziet u voor Ingrado om van passend onderwijs een succes te maken?

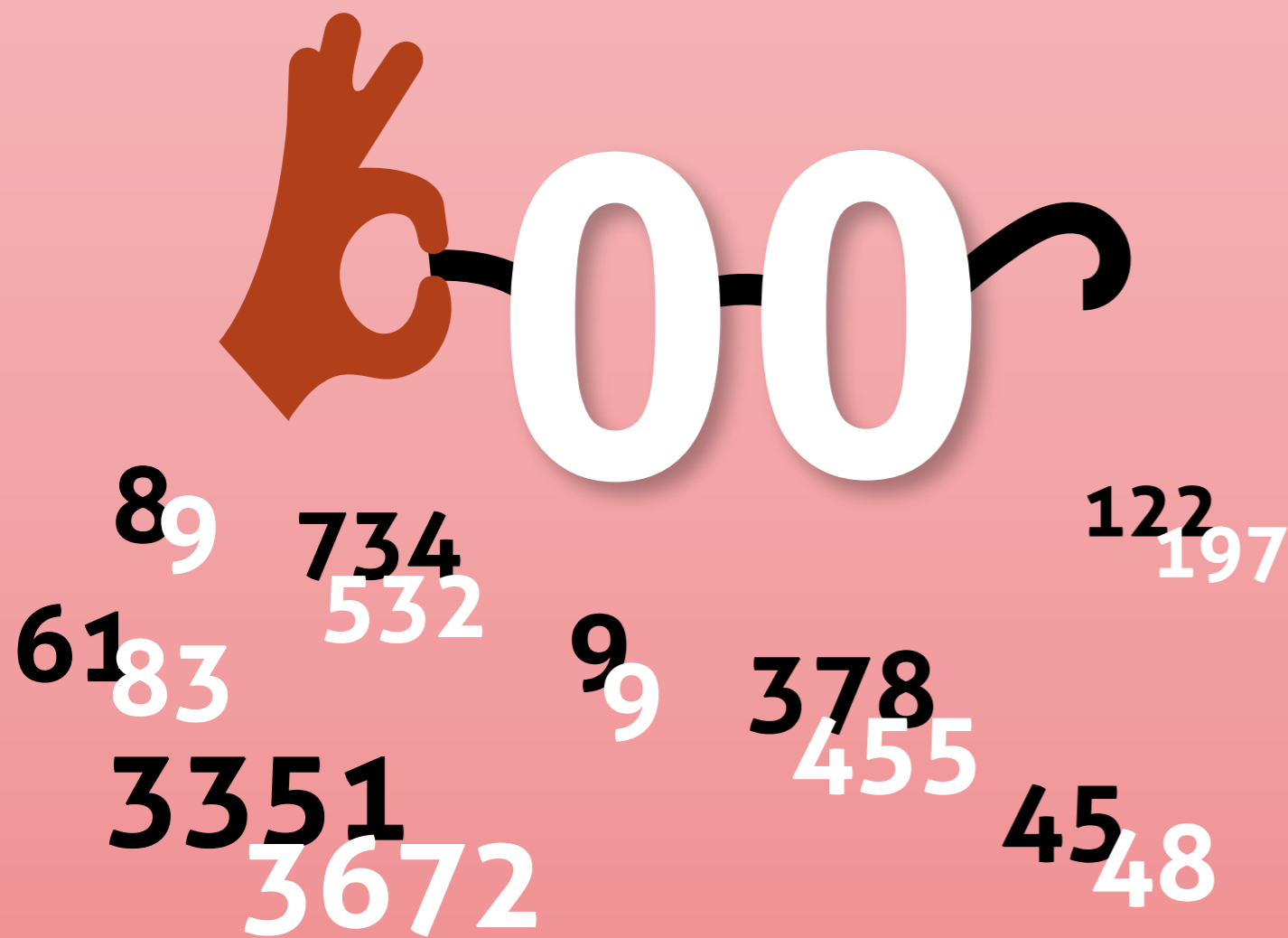
‘Een belangrijke rol! Het op orde krijgen van de verzuimcijfers is momenteel een speerpunt. Op basis van deze 0-meting zullen concrete vervolgacties ondernomen worden. Ingrado is daarbij dé partner om haar leden te stimuleren de verzuimcijfers op orde te houden en samen met de verbanden te werken aan een plek voor al die kinderen die buiten de boot vallen.’

Data duiden, doelen stellen en tot actie overgaan

VSv Kompas

Cijfers zijn lastig spul, zo bleek dit voorjaar bij de Kamerbrief van staatssecretaris Dekker. Ingrado kon de ophef over de vermeende hoge verzuimcijfers goed pareren. De brief maakte één ding echter duidelijk: gemeenten moeten het snel samen eens worden over definities en peildata en zo komen tot betrouwbare, eenduidige landelijke cijfers.

Tekst: Bea Ros | Illustratie: Welmoet de Graaf

Het stond zwart op wit: 'Het absoluut verzuim is na een daling in schooljaar 2010-2011 ten opzichte van het schooljaar 2011-2012 met 40% gestegen.' Veertig procent! Dat kan toch niet kloppen? En inderdaad, er is een verklaring.

Zorgvuldigheid

Het percentage was afkomstig uit een betrouwbare bron, te weten de verzamelde artikel 25-rapportages van alle Nederlandse gemeenten. Hoe zit dat dan? Pieter Schoenmakers, van het expertisecentrum van Ingrado,

kan dat wel uitleggen: 'Het heeft er vooral mee te maken dat leerplichtambtenaren zorgvuldig werken. Liever een aantal extra volgen, dan er één missen.' Zoals Ingrado het uitlegde in een brief aan de Tweede-Kamercommissie Onderwijs: 'Afdelingen leerplicht in de gemeenten openen in veel gevallen een zaak 'absoluut verzuim' zodra zij constateren dat van een in hun gemeente woonachtige jongere (nog) geen schoolinschrijving bekend is en sluiten de zaak pas als die inschrijving in orde blijkt of een jongere naar school teruggeleid is.'

Sacha van Ruth, werkzaam bij Bureau VSV in Parkstad Limburg, herkent dit uit de eigen praktijk. 'Je wilt verantwoord worden waar je je tijd en geld aan besteed hebt en dus vermeld je in je interne gemeentelijke rapportage of het aantal jongeren waarnaar je onderzoek hebt gedaan met of zonder wettelijke reden verzuimt. Aan het rijk geven we alleen het aantal daadwerkelijk gevonden verzuimers door, maar er zijn ook gemeenten die hun interne cijfers doorgeven aan het rijk. Dan lijkt het alsof het aantal verzuimers enorm gestegen is, terwijl dat in werkelijkheid niet het geval is. De cijfers geven juist aan hoeveel werk leerplichtambtenaren verzetten.'

Ruis

De ophef over de Kamerbrief is allang weer geluwd. Maar een les die het veld eruit kan trekken is dat er meer eenduidigheid moet komen in cijfers en definities. Ingrado heeft het ITS gevraagd om een onderzoek naar de verzuimcijfers over 2012-2013: aantallen absoluut verzuim, relatief verzuim en thuiszitters. 'Het belang van vergelijkbare landelijke cijfers neemt toe', stelt Schoenmakers. 'De overheid wil bijvoorbeeld een goed landelijk beeld van het aantal thuiszitters. Die vormen immers een belangrijk criterium of scholen erin slagen passend onderwijs te leveren. De analyse door het ITS kan straks als nulmeting gelden.'

'Liever een aantal extra volgen, dan er één missen'

Dat er nog veel ruis in de data zit, weet ook Ronald de Vries. Als projectleider is hij bezig het Verzuim en Schoolverlaten Kompas (VSv Kompas) te vullen met data: RMC-cijfers, de VSv-Verkenner, cijfers van het Verzuimloket, de artikel 25- en effectrapportages, gegevens over financiën, kenmerken van scholen en regio's – kortom een schat aan informatie waarmee gemeenten het eigen beleid kunnen vergelijken met dat van soortgelijke gemeenten. Met slechts één bottleneck: wegens gebrek aan eenduidige cijfers en definities is het nu nog vaak appels met peren vergelijken. 'Het is een verkeerde conclusie om dan te stellen dat het kompas niet werkt, het kompas maakt juist zichtbaar dat eenduidigheid ontbreekt', aldus De Vries.

Peildatum

Van Ruth, die deel uitmaakte van de implementatiegroep van het VSv Kompas, onderschrijft de woorden van De Vries. 'Er circuleren te veel verschillende manieren om te tellen en te meten, waardoor cijfers onvergelijkbaar zijn.'

'De cijfers geven juist aan hoeveel werk leerplichtambtenaren verzetten'

Het maakt bijvoorbeeld uit of je als peildatum voor het tellen van het aantal voortijdig schoolverlaters 1 augustus aanhoudt (zoals bij het RMC) of 1 oktober (zoals in het VSv-convenant).'

En dan zijn er ook nog eens verschillende definities van vsv'ers. 'Volgens het VSv-convenant gaat het om jongeren van 18-22 jaar, maar het RMC rekent vanaf 12 jaar', vertelt Van Ruth. Definities van de overheid, bijvoorbeeld van thuiszitters, zijn erg complex en willen ook tussentijds nog wel eens veranderen. Van Ruth geeft een voorbeeld dat in haar gemeente, nabij de Duitse grens, actueel is: 'Thuiszitters staan meestal op een school ingeschreven. Maar bij ons heb je veel jongeren die op een buitenlandse school stonden ingeschreven en nog niet geplaatst kunnen worden op een Nederlandse school. Die rekenden wij ook onder thuiszitters, maar officieel zijn ze dat misschien niet.'

Benchmark

Lastig of niet; Schoenmakers, De Vries en Van Ruth zijn het erover eens dat de tijd rijp is om als gemeenten en regio's de koppen bij elkaar te steken en samen eenduidige afspraken te maken. 'Wij als branche moeten zelf het overzicht hebben over de stand van zaken rondom verzuim en uitval', stelt Schoenmakers. 'Ik vergelijk het altijd met APK-keuringen. Als de overheid wil weten hoe het daarmee staat, belt ze niet de afzonderlijke garages, maar de BOVAG.'

Het VSv Kompas zou in dit verhaal een centrale rol moeten spelen. Het biedt zowel het landelijke als het gemeentelijke beeld. En daarmee is het een belangrijk beleidsinstrument voor benchmarking. 'Data duiden, doelen stellen en tot actie overgaan is onze slogan. Dat hoort bij professioneel handelen', stelt Schoenmakers. 'Als gemeente X 10 procent minder verzuim noteert, kan dat mooi lijken. Als vergelijkbare gemeenten 5 procent minder verzuim hebben, kun je met recht zeggen dat je het goed doet. Maar als die gemeenten 20 procent minder verzuim hebben komt je prestatie in een ander daglicht te staan. Tegelijk wijst een dergelijke vergelijking je de weg naar collega's waar je allicht je licht eens kunt opsteken. De Vries vult aan: 'Het gaat om sturing op langere termijn: waar zet ik mijn beleid op in en hoe kan ik door mijn data goed te duiden mijn beleidskeuzes onderbouwen?'

Lees eerdere artikelen over het VSv Kompas in Ingrado Magazine nr. 17 (2012) en nr. 21 (2013)

Elly Pastoor

In beweging voor 18-plussers ‘We missen je!’

Tekst: Menno Kouveld | Cartoon: Bas Kohler | Foto: Ton Nuninga

Hoe zet je een beweging in gang die moet leiden tot minder verzuim onder jongeren van 18 jaar en ouder? Met het project *Verzuim 18+* en het inspirerende motto *We missen je!* mobiliseert Ingrado het werkveld. Doel is dat de RMC-functie, het mbo en gemeenten samen gaan zorgen voor een preventieve aanpak van verzuim onder 18-plussers die is toegesneden op de behoefte in de regio.

In de VSV-brief van 5 maart 2014 schreef minister Jet Bussemaker dat ze voornemens was Ingrado te vragen haar te helpen bij het versterken van de preventieve taak van de RMC-functie. Inmiddels is de daad bij het woord gevoegd en heeft het ministerie van OCW middelen beschikbaar gesteld voor het project *Verzuim 18+*. Die middelen zet Ingrado in om een beweging in gang te zetten die ertoe moet leiden dat het verzuim onder leerlingen die niet meer leerplichtig zijn, wordt teruggedrongen.

Dezelfde taal

Projectleider van *Verzuim 18+* is Elly Pastoor. Als vice-voorzitter van het Landelijk Werkverband Risicogroepen, projectleider van De Overstap en wethouder van Groningen deed ze veel ervaring op met dit thema. Hoe ziet zij de opdracht? ‘Een beweging in gang zetten doe je om te beginnen door heel veel partijen die te maken hebben met *Verzuim 18+* te betrekken bij het onderwerp. We zijn geslaagd als al die partijen aan het eind van het project

rond het onderwerp *Verzuim 18+* een beetje dezelfde taal zijn gaan spreken. En als we inzien hoe elke partij bijdraagt aan het voorkomen van verzuim.’

Daarbij is niet alleen de input van professionals, maar ook die van ouders én jongeren van belang. Mooi dus dat Pastoor ook betrokken is bij het landelijke project *Van de straat* van het ministerie van VWS, dat zich inzet voor zwerfjongeren. De ervaringen die ze daar opdoet kan ze goed gebruiken binnen *Verzuim 18+*. ‘Die zwerfjongeren hebben allemaal te maken gehad met verzuim. We moeten ervoor zorgen dat wat in dat project gebeurt en ontdekt wordt ook ten goede komt aan *Verzuim 18+*.’ Het is slechts een van de vele verbindingen die het project wil leggen. Steeds met het doel de problematiek van verzuim onder 18-plussers breed onder de aandacht te brengen.

Om de beweging te realiseren, gaan binnen het project werkgroepen aan de slag rond vier hoofdthema’s: de aanpak vanuit de mbo-instelling, deskundigheidsverbetering van de RMC-functie, herijking visie en beleid, en instrumentarium. De werkgroepen bestaan uit vertegenwoordigers van de RMC-functie, het mbo, gemeenten, het ministerie en Ingrado. Elke werkgroep heeft een heel concrete opdracht. Pastoor: ‘Aan het einde van het project moeten de resultaten van de werkgroepen ertoe leiden dat de beweging duurzaam op gang wordt gebracht.’

Vanuit het mbo

Ingrado besteedt al langere tijd aandacht aan *Verzuim 18+* (zie bijvoorbeeld het Ingrado Magazine van november 2013). Het project biedt nu de kans om het onderwerp landelijk echt op de kaart te zetten en daarbij een preventieve aanpak vanuit het mbo te realiseren. De lead bij de curatieve taak van de RMC-functie ligt bij

‘Het project biedt de kans om het onderwerp landelijk echt op de kaart te zetten’

de woongemeente. Voor een preventieve werkwijze moet je op school zijn. Pastoor: ‘Je moet kijken naar de vindplaats, naar waar de jongere zit of zou moeten zitten. Dus is de mbo-instelling de plek waar vanuit we in dit project de aanpak preventie *Verzuim 18+* organiseren.’

Gemeenten krijgen de komende tijd nieuwe verantwoordelijkheden als gevolg van de transities in het sociale domein. Het project kan de RMC-functie ondersteunen bij het verkrijgen van een sterke positie in dat systeem. ‘Daar is onze deskundigheidsbevorderingsaanpak ook op gericht.’, zegt Pastoor, ‘Hoe kun je vanuit de RMC-functie op alle niveaus zo schakelen, binnen het gemeentelijk apparaat, met de onderwijsinstellingen, dat jouw toegevoegde waarde daardoor ook zichtbaar wordt?’ RMC’ers moeten hiervoor worden toegerust. Daarom wordt binnen het project ook gewerkt aan opleidingsmodules om RMC’ers beter in staat te stellen de context waarin ze functioneren te begrijpen en te analyseren.

Stomverbaasd

Het project heeft een opvallend motto: *we missen je!* Pastoor: ‘Als wethouder in Groningen heb ik een belactie georganiseerd, na de zomervakantie, waarbij we jongeren belden die wel waren ingeschreven, maar niet waren aangekomen op een mbo-instelling. Die jongeren waren stomverbaasd. En die waren nog verbaasder toen we vervolgens bij ze op huisbezoek kwamen. Dat hadden ze nog nooit meegemaakt. Dat is waar het om gaat. Aandacht voor mensen is de helft van het werk. Of je nu in het onderwijs zit of RMC-coördinator bent, ik denk dat we allemaal, vanuit onze eigen rol duidelijk moeten maken dat we het belangrijk vinden dat jongeren op de goede plek zitten en dat het goed met ze gaat.’

De boodschap *We missen je!* mag ook breed worden opgevat. Tegen iedereen in het veld die om wat voor reden dan ook mogelijkheden onbenut laat om uitval onder jongeren te voorkomen wil dit project zeggen: ‘Doe mee, sluit je aan, we missen je!’

Is er ruimte voor maatwerk?

Leerplichtwet anno nu

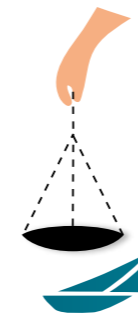
Tekst: Yolande van der Ree | Illustratie: Welmoet de Graaf

Biedt de huidige Leerplichtwet uit 1969 voldoende ruimte om het maatwerk te bieden dat het onderwijs en de samenleving van nu vragen? Volgens staatssecretaris Dekker wel. In zijn brief van 20 maart jl. aan de Tweede Kamer stelt hij dat samenwerkingsverbanden en scholen meer dan nu de ruimte krijgen om leerlingen maatwerk op school te bieden.

‘Dit laat echter onverlet’, zegt hij in de brief, ‘dat er zwaarwegende redenen kunnen zijn om een leerling tijdelijk geen onderwijs op school te laten volgen. De Leerplichtwet biedt daarvoor ruimte. De leerplichtambtenaar kan op grond van artikel 11 g (als de jongere door andere gewichtige omstandigheden verhinderd is de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken) een tijdelijke vrijstelling verlenen van de verplichting tot geregeld schoolbezoek.’

Aan verschillende betrokkenen legde Ingrado Magazine de vraag voor of de Leerplichtwet voldoende mogelijkheden biedt voor maatwerk. En of het recht op onderwijs hiermee gewaarborgd is.

Karin Hikspoors, leerplicht-ambtenaar in Someren en Asten

‘De Leerplichtwet is eigenlijk niet meer van deze tijd. In 1969 moesten kinderen fysiek aanwezig zijn op school anders kregen zij geen onderwijs. Dat is nu niet meer aan de orde. De mogelijkheden voor onderwijs op afstand zijn eindeloos. Ik

maak daar gebruik van. Zo heb ik twee meisjes toestemming gegeven voor een zeiltocht van zes weken. Het ging om een georganiseerde tocht bij Curaçao onder leiding van docenten en mensen uit het bedrijfsleven. Er was een onderwijsprogramma en er werden allerlei proeven gedaan. De school in Nederland werkte mee en gaf de meisjes voor en na de tocht extra lessen. Zo was voortgang van het leerproces gegarandeerd. De kennis en ervaring die deze kinderen in zes weken hebben opgedaan, zijn enorm. Daar hebben ze de rest van hun leven iets aan. Net zoals de ervaring om zelf het geld bijeen te schrapen om deze reis te kunnen bekostigen.’

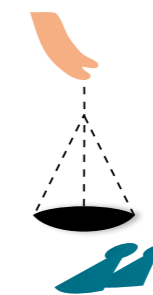
‘De Leerplichtwet geeft duidelijke richtlijnen voor jubilea en dergelijke. Zo krijgen kinderen een dag vrij als grootouders 50 jaar getrouwd zijn. Nu waren er op een van mijn scholen kinderen van wie de grootouders hun 45-jarig huwelijk vierden. De ouders hadden vrij gevraagd. Volgens de wet mag dat dus niet. Maar ik wist dat de gezondheidstoestand van opa dermate slecht was dat een 50-jarig jubileum zeer onwaarschijnlijk was. In zo’n geval vind ik het geen probleem dat de directeur die kinderen een dag vrij geeft.’

‘Het gaat erom creatief en flexibel te zijn. Drie leerlingen van dezelfde school konden met hun ouders (die bij hetzelfde bedrijf werkten) mee met een vliegreisje dat het bedrijf z’n werknemers aanbood. Het betekende dat de kinderen een halve dag school moesten missen. School vroeg mij om advies. Ondertussen hadden de ouders zelf bedacht dat hun kinderen die halve dag op een woensdagmiddag zouden kunnen inhalen. Zo gezegd, zo gedaan, in overleg kun je veel dingen oplossen.’

‘Wat ik heel belangrijk vind is de kennis en informatie van de scholen mee te nemen. Zij kennen de gezinnen en weten wat er speelt. Zo was er een meisje van wie de moeder naar het land van herkomst ging om wat zaken

daar te regelen. Zij wilde haar leerplichtige dochter meenemen. De school adviseerde om vrijstelling te verlenen omdat er zorgen waren dat er iets met het kind zou gebeuren als ze alleen bij vader zou blijven. Ik heb toen vrijstelling 11g verleend.’

‘Leerplicht moet het recht op onderwijs dienen en dus moet je als leerplichtambtenaar goed kijken hoe je de wet toepast. Ik ben dan ook een rekkelijke, ik zoek voortdurend de ruimte op. Dat betekent wel dat je elke casus opnieuw tegen het licht moet houden. Wat mij betreft kan de huidige wet gehandhaafd worden, maar ik zou er graag wat beleidsregels aan toevoegen. Bijvoorbeeld over de inzet van internet en afstandsonderwijs.’

Carolien de Bruin, juridisch adviseur Ingrado

‘Nee, strikt genomen biedt de huidige wet onvoldoende ruimte voor maatwerk. Digitaal onderwijs, een wereldreis, topsport, leerzaam vrijwilligerswerk; volgens de Leerplichtwet kan het niet. Dus gaan leerplichtambtenaren zelf ruimte maken en artikel 11g ruim uitleggen.

Met de beste bedoelingen. Ik snap dat heel goed, maar het werkt willekeurig en rechtsongelijkheid in de hand. Wat in de ene gemeente wordt toegestaan, leidt in de andere gemeente tot een proces-verbaal.’

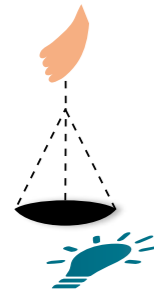
‘Ook in extreme situaties wordt 11g toegepast. Bijvoorbeeld om een kind dat gepest wordt, een adem-pauze te geven. In een andere gemeente krijgt hetzelfde kind geen vrijstelling, maar wordt het ziek gemeld. Dat is een wezenlijk verschil. Als een kind ziek is, blijft de school er verantwoordelijk voor dat dat kind onderwijs krijgt.’

‘Intervisie tussen leerplichtambtenaren zal een grotere rol moeten gaan spelen. Als zij elkaar geregeld casussen voorleggen, krijgen we scherper hoe we de wet kunnen toepassen. Ook kan intervisie voor leerplichtambtenaren inzichtelijk maken wat de gevolgen zijn als zij de wet op een bepaalde manier uitleggen.’

‘Uitgangspunt moet de vraag zijn ‘wat is er nodig om het recht op onderwijs voor dit kind te garanderen?’.

vervolg op pagina 24 ▶

Ik zou dan ook liever zien dat er een nieuwe wet kwam waarin *leerplicht* vervangen wordt door *het recht op ontwikkeling*. Dan ontstaat er echt ruimte voor maatwerk. En maatwerk veronderstelt dat een casus tot op de bodem wordt uitgeplozen. Zorg dat je het hele verhaal kent en oordeel dan in het belang van het kind en zijn recht op ontwikkeling. Een ruime interpretatie van 11g is op dit moment dan soms de beste optie.'

Mark Weghorst, een van de voortrekkers van het Netwerk Ouderinitiatieven

Het Netwerk Ouderinitiatieven is een verzameling regionale ouderinitiatieven rond passend onderwijs en zorg. Het netwerk transformeert momenteel in een coöperatie zodat de positie van ouders verder versterkt kan worden.

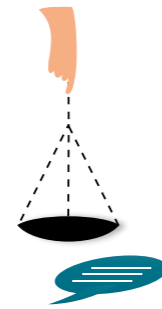
'Ouders moeten serieus genomen worden en het moet vanzelfsprekend zijn dat zij bij alle ontwikkelingen rond hun kind betrokken worden. Het moet niet uitmaken wat je opleidingsniveau is of je goed geïnformeerd wordt. Nu is dat vaak nog wel zo. Scholen hebben de verplichting om ouders te informeren. Zo zouden ouders bij alle gesprekken over hun kind aanwezig moeten kunnen zijn.'

'Ons uitgangspunt is samenwerking. Ouders en school werken samen in het belang van de ontwikkeling van het kind. Wij zoeken niet per se naar aanpassing van de regelgeving, maar naar oplossingen voor problemen waar ouders en kinderen tegenaan lopen. Vind een oplossing waar iedereen achter kan staan en die in het belang is van de doorlopende ontwikkeling van een kind. Dan past 't vast wel ergens in een wet.'

'Ook de opdracht voor leerplichtambtenaren is wat ons betreft bij te dragen aan de ontwikkeling van kinderen. Hij of zij is degene die processen kan vlot-trekken. Dat is de rol die ze zouden moeten nemen. In de praktijk zien we echter te vaak leerplichtambtenaren die de wet heel precies uitleggen. Ik denk dat dat in het geval van kinderen met problemen geen enkele zin heeft.'

'Een kind heeft recht op onderwijs. Hoe of waar dat recht vorm krijgt staat niet vooraf vast. Maatwerk is altijd gericht op terugkeer naar school, maar ook als dat niet direct mogelijk is, blijft de doorgaande ontwikkeling van

het kind bovenaan staan. Onderwijs hoeft niet per se binnen de muren van een school gegeven worden. Creativiteit en flexibiliteit bij de vormgeving van arrangementen zijn belangrijke voorwaarden voor passend onderwijs.'

Carry Roozmond, voorzitter van Ingrado

'Staatssecretaris Dekker betoogt dat artikel 11g voldoende ruimte biedt voor maatwerk. Dat is belangrijk in de aanpak van thuiszitten. De vraag is natuurlijk wel hoe je ervoor zorgt dat dat maatwerk niet leidt tot eindeloze discussie of rechtsongelijkheid. En belangrijker nog: hoe voorkom je dat een vrijstelling feitelijk thuiszitten verhuult?'

'Een uitdaging dus, waar we vanuit onze inzet voor het recht op onderwijs de schouders onder moeten zetten. Het gaat er niet zozeer om of er voldoende ruimte is, het gaat erom dat je de aanwezige ruimte goed benut, zodat een kind optimaal gebruik kan maken van zijn mogelijkheden. En dat doe je door samen met school, samen met de ouders en samen met collega's goed af te stemmen, goed te communiceren over de grenzen en de mogelijkheden.'

'Op de algemene vergadering van april 2014 maakte een aantal collega's hier een begin mee: in een workshop werden de grenzen van artikel 11g verkend. Een dergelijke vorm van intercollegiale consultatie gaat vervolg krijgen: de rayondagen zijn er mooie momenten voor, evenals een expertmeeting die we later dit jaar zullen organiseren.'

'Daarnaast en vooral zou ik met de staatssecretaris en met het ministerie van OCW graag het gesprek aangaan over hoe we de wet uit 1969 anno nu op een rekkelijke manier kunnen toepassen. Op zo'n manier dat we het recht op onderwijs voor ieder kind in ons land kunnen waarmaken. En wie weet komen we wel tot de conclusie dat het goed zou zijn om alle onderwijswetten, inclusief de Leerplichtwet, te integreren in één wet waarin het recht op ontwikkeling centraal staat.'

Meepraten en -denken over de Leerplichtwet anno nu?

Bezoek de rayondagen en/of reageer via info@ingrado.nl

Rechten & plichten

In deze rubriek informeert Carolien de Bruin, juridisch adviseur van Ingrado, u over actuele juridische zaken. Hebt u ook een vraag? Gebruik het vragenformulier op www.ingrado.nl en u krijgt per mail of telefoon antwoord.

Getuigschrift

Sinds de wijziging van 1 augustus 2013 in artikel 4a, lid 2 van de Leerplichtwet (als gevolg van de kwaliteitswet WEC) heerst er op de werkvloer enige verwarring. Hebben jongeren vanaf 16 jaar nou wel of geen getuigschrift nodig om vrijgesteld te worden van de kwalificatieplicht? Het antwoord luidt 'ja' voor jongeren die het praktijkonderwijs verlaten. Maar dit geldt niet voor jongeren uit het speciaal onderwijs met het uitstroomprofiel *arbeidsmarktgericht* en *dagbesteding*. Zij zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht en hebben dus ook geen getuigschrift nodig. Jongeren met het uitstroomprofiel *arbeidsmarktgericht* worden vanaf 16 jaar doorgeleid naar arbeidstrajecten. Daar is geen getuigschrift bij en ook geen volledige leerplicht meer van toepassing. Draag deze leerlingen wel over naar RMC. Zie over dit onderwerp ook het artikel over passend onderwijs op ATC Amersfoort op pagina 6.

Entreeopleidingen

Met ingang van het schooljaar 2014-2015 verandert het aanbod voor de mbo-opleidingen niveau 1 en Arbeidsmarkt gekwalificeerde assistent (AKA). Mbo-instellingen starten met de entreeopleidingen voor jongeren die zonder diploma van het voortgezet onderwijs afkomen. Deze opleiding kent geen toelatingseisen en biedt deze jongeren een kans om alsnog een toelating naar niveau 2 te halen en een gerichte opleidingskeuze te maken.

Het is de bedoeling dat jongeren snel ontdekken wat ze wel en niet kunnen. Binnen vier maanden krijgen ze een bindend studieadvies: doorgaan of stoppen. Bij een negatief advies moet de jongere de opleiding verlaten. Hij kan dezelfde opleiding wel bij een ander ROC opnieuw proberen of bij hetzelfde ROC een andere richting kiezen. Als een jongere na twee jaar nog steeds een entreeopleiding doet en niet verder komt, mag de school hem weigeren. RMC zal vooral ook aandacht moeten hebben voor deze jongeren. Zie ook het artikel over de entreeopleiding op ROC Leeuwenborgh op pagina 28.

Transities AWBZ

De overheveling van zorg- en welzijnstaken van rijk naar gemeente (transities) is in volle gang. Per 1 januari 2015 valt een groot deel van de huidige AWBZ-zorg onder de WMO of de Jeugdwet en dus onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat betekent dat ook afspraken over het combineren van zorg en onderwijs aan jongeren per gemeente gemaakt worden. Op dit moment is het vaak lastig om jongeren die extra zorg nodig hebben en daarvoor bijvoorbeeld naar zorgboerderijen gaan, ook nog te laten voldoen aan de leerplicht. Straks is het aan de gemeenten om te bepalen hoe zorg en onderwijs voor deze jongeren geregeld en gefinancierd wordt. Dat biedt ruimte voor trajecten op maat. Het is dan ook zaak om als leerplichtambtenaar collega's bij de gemeente die zich bezighouden met de transities bewust te maken van de problematiek en het belang van budget voor deze doelgroep te benadrukken.

In de regio...

TOM Den Bosch Vrijwillig maar niet vrijblijvend

Tekst: Peter Zunneberg | Illustratie: Welmoet de Graaf | Foto: TOM Den Bosch

Traject op Maat (TOM) begon als project, maar is inmiddels een structurele voorziening in Den Bosch. Doel is om jongeren tussen 18 en 23 zonder startkwalificatie terug te leiden naar school of door te leiden naar werk. Harvey Limon is coach bij TOM en vertelt over zijn werk.

In een oud, monumentaal bedrijfspand langs de spoorlijn van Den Bosch naar Utrecht en Nijmegen huist TOM. Je zou het bijna symbolisch kunnen zien, die mogelijkheid om linksom naar Utrecht te gaan of rechtsom naar Nijmegen. TOM, wat staat voor Traject op Maat, helpt jongeren die tijdelijk minder perspectief hebben, hun leven weer op de rails te zetten. Dat kan zijn door terug te gaan naar school en alsnog een opleiding afronden of door een baan te zoeken en aan het werk te gaan.

Structuur

Harvey Limon is van huis uit jongerenwerker en werkt sinds anderhalf jaar als coach bij TOM. 'Wat we hier doen is de jongeren weer structuur geven. Zodra ze de beslissing hebben genomen dat ze zich door ons willen laten begeleiden, komen ze hier drie dagen in de week, van 's ochtends half negen tot 's middags half drie. Met onder meer communicatieve vaardigheden, sport, crea en theater hebben we vaste onderdelen. Dit zijn geen jongeren met wie je direct uitgebreid in gesprek kunt

'Geen probleemjongeren, maar jongeren met problemen'

gaan. Via deze werkvormen ontdekken we wat hun sterke en hun zwakke kanten zijn. En pas als ze zich hier helemaal op hun gemak voelen kunnen we met ze gaan praten over wat ze zouden willen.'

Succes

Zo'n zeven jaar geleden startte TOM als tijdelijk project. Maar al snel bewees het project haar nut en werd het omgezet in een structurele voorziening. Met vijf coaches worden wekelijks in tijden van topdrukke ongeveer veertig jongeren begeleid. 'Geen probleemjongeren, maar jongeren met problemen.' Doordat de coaches verschillende achtergronden hebben, weten ze elkaar goed aan te vullen en echt wat voor de jongeren te betekenen. 'We hebben een coach die afkomstig is uit het onderwijs, die weet wat er op school van leerlingen gevraagd wordt, er komt iemand van sociale zaken die op de hoogte is van de regels rond uitkeringen. We hebben iemand met een leerplichtachtergrond, die op dat vlak de regels kent en er zijn twee jongerenwerkers, waar ik er een van ben.'

Op de fiets

Niet alle jongeren blijven even lang. Jaarlijks komen er tussen de honderd en tweehonderd jongeren bij TOM waarvan een groot deel door de coaches geholpen kan worden. En af en toe vervalt er een in het oude gedrag. Soms komen jongeren, al dan niet gestimuleerd door hun ouders, zelf naar TOM. Maar het komt ook voor dat de coaches actief naar hen op zoek moeten. 'Via scholen of het UWV krijgen we namen en adressen en dan gaan we op de fiets de wijken in om die jongeren op te zoeken.' Veel van de jongeren bij TOM zijn volgens Limon beschadigd. 'Ze hebben slechte schoolervaringen en vaak een negatief zelfbeeld. Met onze activiteiten proberen we daar aan te werken. En vooral bij theater, wat voor velen het moeilijkst is, omdat ze zich dan echt bloot moeten geven, zie je soms jongeren helemaal opbloeien. Dat is echt prachtig om te zien. Maar ook een simpel potje voetbal kan veel duidelijk maken. Hoe reageert iemand als hij een kans mist of als de tegenstander scoort?'

Perspectief

Het lijkt wat tegenstrijdig, de naam Traject op Maat, en een tamelijk strak dagprogramma. 'Het is juist het bieden van structuur aan de groep wat goed werkt. Maar als een jongere niet snel kan aarden in die groep, nemen

we hem apart. Soms is dat heel intensief om één op één met zo'n jongere te werken, maar als het helpt doen we dat graag.' Een stelregel van TOM is 'vrijwillig maar niet vrijblijvend'. Wie bij TOM komt voor hulp moet zich aan een aantal regels houden. 'Het kan bijvoorbeeld niet zo zijn dat je je aan allerlei dingen onttrekt, maar wel vooraan staat als we iets leuks gaan doen.'

Een van de instellingen waar TOM geregeld jongeren naar toeleidt is Weener XL, de sociale werkvoorziening in Den Bosch en omstreken. 'Dat is voor jongeren soms een harde realiteit. Vaak voelen ze zich te goed voor Weener. Maar soms is het ook een kwestie van eerst andere problemen oplossen, bijvoorbeeld via verslavingszorg of GGZ, waarna de jongeren wel aan het werk kunnen, bijvoorbeeld in een supermarkt. Wij begeleiden ze dan bij de contacten met het UWV of bij de sollicitatie.'

Harvey Limon ziet geregeld dat er bij het zoeken van werk gelet wordt op status. 'Het is niet leuk als je aan je vrienden moet vertellen waar je werkt als je van tevoren weet dat ze daar op neer zullen kijken. Aan de andere kant, als je een mbo-opleiding niveau 1 hebt, zul je niet snel leidinggevende worden. Dat is misschien wel het moeilijkst voor deze jongeren: het zien van wat zij zelf kunnen en wat er in de samenleving mogelijk is. Bij TOM werken we met deze jongeren vooral aan een realistisch toekomstperspectief.'

Ook een simpel potje voetbal kan veel duidelijk maken

Ook een bijzonder initiatief of project dat het recht op onderwijs helpt versterken? Of ben je werkzaam in een bijzondere regio of onder bijzondere omstandigheden? Meld je bij de redactie voor deze rubriek en we komen ook bij jou langs. Mail een korte motivatie naar info@ingrado.nl

Entreeopleidingen ROC Leeuwenborg 'Wat wij doen is voorsorteren *pur sang*'

Tekst: Rob de Blok | Foto's: ROC Leeuwenborg

Regels zó interpreteren dat jongeren er baat bij hebben, is het handelsmerk van Margot Felix, de Limburgse innovatiemanager van de OnderwijsBoulevard van ROC Leeuwenborg. 'Kwam er laatst een leerplichtambtenaar met de vraag of een jongere die niet op een school stond ingeschreven mocht deelnemen aan het oriëntatie- en schakeltraject voor ROC-studenten. Dan zoek ik net zolang tot wet- en regelgeving me ingangen bieden om een module voor externen te bouwen.'

Felix is als manager van de OnderwijsBoulevard, waar alle 'van het reguliere afwijkende' onderwijs van de mbo-instelling wordt verzorgd, ook verantwoordelijk voor de entreeopleidingen. Daar worden de leerlingen die nog niet over de vereiste kwalificaties beschikken, voorbereid op een niveau 2-opleiding. Het entreeonderwijs kent een bindend studieadvies na vier maanden. Kunnen studenten niet voldoen aan de vooraf afgesproken ontwikkeling, dan moeten zij de opleiding verlaten. Felix ontwierp een voortraject dat jongeren kansrijk maakt die entreeopleiding af te ronden. In dit voortraject, *leren@werk* genoemd, leren de jongeren in een 'werkachtige' omgeving.

'Felix ontwierp een voortraject dat jongeren kansrijk maakt die entreeopleiding af te ronden'

Het Voordeel

De methodiek van *leren@werk* droeg Felix over naar de collega's in het vmbo, praktijkonderwijs en VSO. Verantwoordelijk voor het voortraject is bovenscholse netwerkorganisatie het Voordeel. Hierin werken die drie onderwijssoorten en de betrokken gemeenten samen met mbo, RMC, leerplicht, UWV, Jongerenloket en organisaties op het gebied van arbeidstoeleiding. Die samenwerking 'verzorgt' de eerste vier maanden van de entreeopleiding voor deze kwetsbare jongeren. Dat onderwijs kan tot uiterlijk hun 18e jaar duren, want de jongeren blijven gewoon ingeschreven bij het voortgezet onderwijs. Extra kosten: nul, op de financiering van de projectgroep die het heeft uitgedacht na. Uiteindelijk kunnen de jongeren de overstap maken naar de entreeopleiding van het ROC, of ze kunnen met deelcertificaten de arbeidsmarkt op.

Leren@werk

Een zwakke motivatie, onvoldoende cognitieve en praktische kennis en vaak nog altijd gierende hormonen: daar pakken de organisaties van Het Voordeel de draad op. 'De methodiek *leren@werk* bestaat uit praktisch gericht onderwijs. We hebben een tiental kleine locaties bij onder meer een verzorgingsinstelling, een sportinstelling en een winkelcentrum ingericht, waar wij het onderwijs verzorgen. De groepen werken met het curriculum van de entreeopleidingen, dus ook met keuzedelen als VCA (een veiligheidscertificaat voor aannemers), EHBO, schoonmaakcertificaten of HACCP (een hygiëncode voor de horeca). Al is dat geen startkwalificatie, het zijn wel degelijk certificaten met civiele waarde. Dat is voor sommige leerlingen het hoogst haalbare. Iedere drie maanden kan een certificaat gehaald worden, want successen stapelen is prima voor de motivatie van deze leerlingen.'

Voorsorteren

Uiteindelijk stellen de Voordeelpartners vast of een leerling doorgaat voor de entreeopleiding. Felix: 'De minister eist dat na vier maanden wordt bepaald of het haalbaar is dat een leerling doorgaat met de entreeopleiding, het bindend studieadvies. Maar volgens de minister is voorsorteren beter dan een bindend studieadvies. Wat wij doen is voorsorteren pur sang.'

Het klinkt simpel, maar makkelijk was het niet. 'Het was een tour de force om de deelnemende organisaties op één lijn te krijgen, maar nu we werkelijk zo werken, zijn de beren op de weg knuffels geworden. Kijk ik naar het perspectief van de jongeren, zie ik hoe gelukkig zij worden en hoe blij de ouders, dan denk ik: wauw!'

'De beren op de weg zijn knuffels geworden'

Advies Onderwijsraad

De werkwijze van ROC Leeuwenborg sluit aan bij het advies van de Onderwijsraad van december 2013. In dit advies, *Meer kansen voor kwetsbare jongeren*, doet de Onderwijsraad aanbevelingen om kwetsbare jongeren voor te bereiden op de arbeidsmarkt en de samenleving. De raad pleit voor het uitwerken van alternatieven voor de startkwalificatie én voor meer flexibiliteit in het stelsel, zodat alternatieve routes naar het diploma mogelijk zijn.

De eerste aanbeveling luidt: **geef de entreeopleiding twee uitstroomprofielen**

'Sommige jongeren zijn niet in staat een startkwalificatie te halen. De invoering van het bindend studieadvies in het laagste niveau van het mbo, de entreeopleiding, vormt een extra hobbel. Bij een negatief advies zijn er voor deze jongeren nauwelijks alternatieven om een diploma te behalen. De raad pleit daarom voor een tweede uitstroomprofiel in de entreeopleiding dat jongeren toeleidt naar de arbeidsmarkt. Een intakeprocedure bij aanvang van de opleiding moet zorgen voor toelating tot dit traject. In dit extra uitstroomprofiel staat leren op de werkplek centraal, onder goede begeleiding. Jongeren krijgen zo beroepsvaardigheden aangeleerd. Daarnaast krijgen ze taal en rekenen, maar toegepast op het werk dat ze doen. De raad formuleert verder enkele randvoorwaarden voor dit extra uitstroomprofiel: ruimere regelgeving, goede taakverdeling tussen betrokken instellingen en het maken van prestatieafspraken.

Voor het gehele advies:

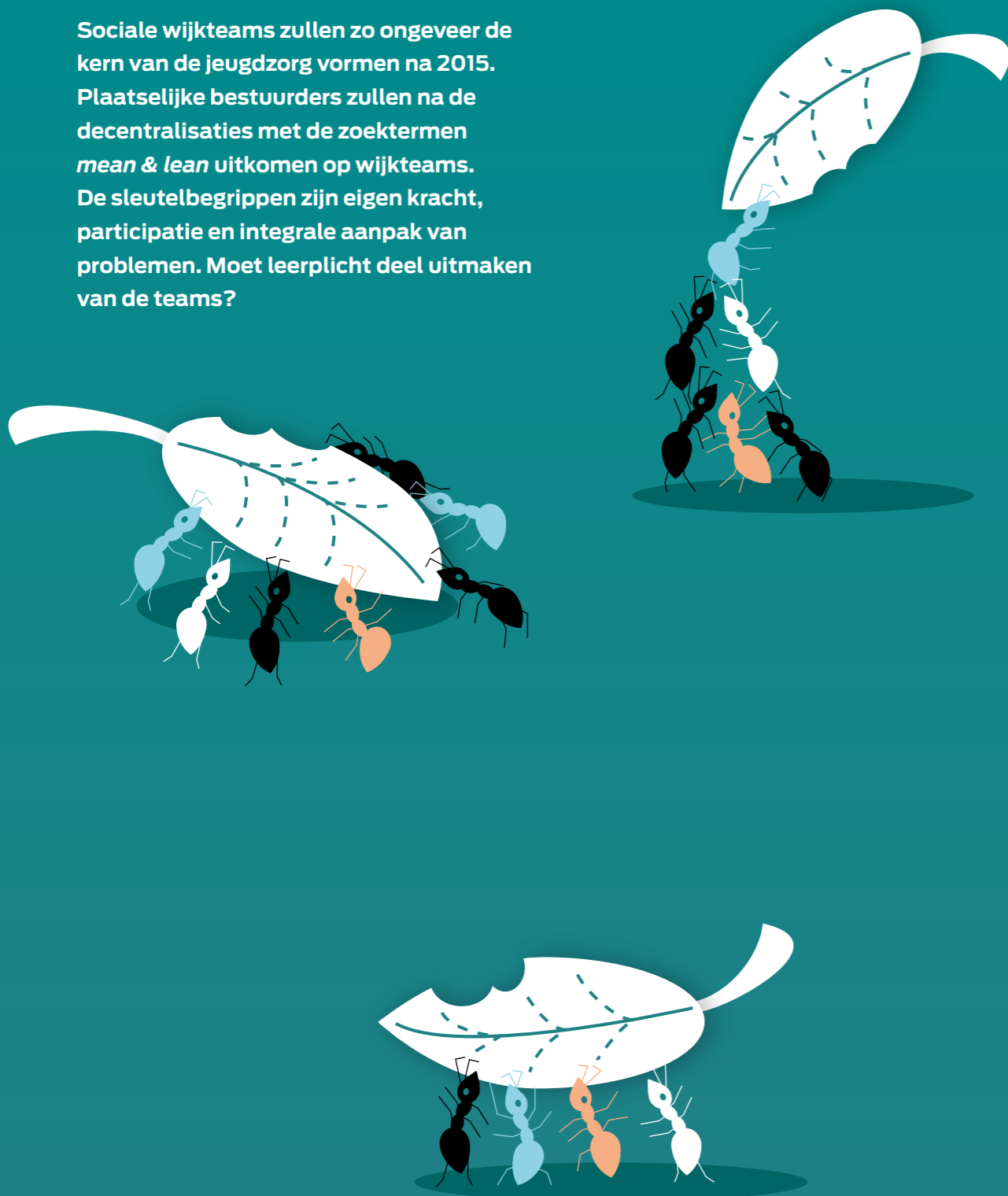
www.onderwijsraad.nl/publicaties/2013/meer-kansen-voor-kwetsbare-jongeren/volledig/item7059

Hulp verlenen na de transitie

Wijkteams hebben de toekomst

Tekst: Rob de Blok | Illustratie: Welmoet de Graaf | Foto: Anna van Kooij

Sociale wijkteams zullen zo ongeveer de kern van de jeugdzorg vormen na 2015. Plaatselijke bestuurders zullen na de decentralisaties met de zoektermen *mean & lean* uitkomen op wijkteams. De sleutelbegrippen zijn eigen kracht, participatie en integrale aanpak van problemen. Moet leerplicht deel uitmaken van de teams?

José Manshanden, lid van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling en lid van de directieraad van de gemeente Utrecht, signaleerde de opkomst van het sociale wijkteam ook al. In maart sprak zij de tweede Schimmelpennincklezing uit, met als motto *Maak van de veranderingen in de verzorgingsstaat een kans om het recht op onderwijs te versterken*. Ingrado organiseert die lezing om de twee jaar. 'De gemeente kan er goed aan bijdragen dat er veel beter wordt samengewerkt tussen de zorgprofessionals en het onderwijs', benadrukte Manshanden.

Snel schakelen

Manshanden is er dan ook blij mee dat door de decentralisaties meer macht komt bij die lokale overheden. Haar ervaringen met de Buurtteams Jeugd en Gezin zijn goed: 'Zij werken outreachend, ook op scholen en gaan naar de ouders toe als er vragen of signalen zijn. Ze doen wat nodig is: geruststellen, overzicht bieden of gesprekken voeren om een probleem de baas te worden. Als ze het zelf niet afkunnen, verwijzen ze door naar een specialist. Maar ook in dat geval kan de gezinswerker, de vertrouwenspersoon voor het gezin blijven. Liever één hulpverlener 10-15 uur per week bij het gezin aan huis dan 10-15 hulpverleners die allemaal één uurtje hebben. Door goed samen te werken met het buurtteam, kan er snel geschakeld worden als het nodig is. Afstemming vindt plaats met passend onderwijs, leerplicht en andere professionals', aldus José Manshanden. Aan leerplicht is het om te beslissen welke rol het beste past bij de keuze die de gemeente maakt. In het ene geval neemt leerplicht deel aan het wijkteam, terwijl elders de handhavende taak strikt gescheiden blijft van de hulpverlenende.

Sterk

De een noemt het casusoverleg, voor een ander heet het Buurtteam, elders kent men het als Centrum voor zorg, welzijn en cultuur en in weer een andere plaats noemt men het Wijkteams Samen Doen. Het is niet alleen dat de naamgeving in den lande verschilt, er is sowieso nauwelijks tot geen sprake van centrale sturing. Begrijpelijk, want het gaat nu juist om een decentrale aanpak. Is dat erg? 'Niet per se', zegt Bas Wijnen, beleidsmedewerker bij het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). Wijnen houdt zich bezig met de transitie en transformatie van het jeugdstelsel, met een accent op de verbinding tussen de transitie jeugd en passend onderwijs. 'De ervaring leert dat samenwerkende partijen makkelijk het doel uit het oog verliezen als er allerlei eisen aan kwaliteit en structuur worden gesteld. Dat heb je gezien bij de Zorg- en adviesteams op scholen, waar kwaliteitscriteria uitvoerig werden benoemd. Ik vind het juist wel sterk dat de wetgever niet voorschrijft hoe het

José Manshanden

moet. De jeugdwet rept van *'waar nodig in samenspraak met het onderwijs'*. De inkleuring is dus veelvormig en er bestaan geen keurmerken.'

Generalisten

Dat is goed nieuws voor Laurien Putting, leerplicht-ambtenaar bij RBL Gooi- en Vechtstreek, die vreest niet aan 'criteria van het NJI' te voldoen. 'Zo'n beetje alle relevante partijen voor cliënten tot 18 jaar nemen deel aan het casusoverleg, ik ook. In het dossier van het NJI over wijkteams wordt gesproken over generalisten: hulpverleners die optreden als casemanagers. Zo hebben wij dat nog niet georganiseerd, al gaat dat wel gebeuren.'

Het casusoverleg waar ook RBL Gooi- en Vechtstreek aan deelneemt, bestaat al vijftien jaar en de deelnemers zijn goed op elkaar ingespeeld. 'Onder het voorzitterschap van het CJG is het overleg goed gestructureerd, we kennen elkaar en over het algemeen pakken we zaken op, ondernemen we actie en sluiten we het binnen het jaar weer af. Het werkt heel praktisch. Eigenlijk zie ik het als noodzakelijke uitvalsbasis.'

Handhaver of hulpverlener

In de zes buurtteams in de stad Utrecht, waar eerder Manshanden het over had in haar lezing, participeren leerplicht en RMC niet. 'Om erachter te komen hoe de rolverdeling precies is en zou moeten zijn, heb ik wel geregeld casuïstiek-overleg met de buurtteams. Het buurtteam moet de spilfunctie in de hulpverlening krijgen', vindt teamleider Sandra Snippe. 'Leerplicht kan een eerste hulpvraag signaleren en er tijdig een buurtteam bij betrekken.'

In de visie van de Utrechters kan een leerplicht-ambtenaar per definitie geen lid zijn van een buurtteam:

vervolg op pagina 32 ▶

De Schimmelpennincklezing 2014

als generalist ben je hulpverlener en dat verhoudt zich niet met de opsporende en verbaliserende bevoegdheden van de leerplichtambtenaar. Precies om die reden is de enige medewerker van het leerplichtteam die wel aan een dergelijke samenwerking deelneemt, uitgeleend en heeft zij haar bevoegdheden als bijzonder opsporingsambtenaar tijdelijk neergelegd. Houria Bouzerda is namelijk lid van het Jeugdteam, dat actief is op twee mbo-scholen in het Utrechtse. Het Jeugdteam is naar analogie van de Buurteams opgezet: alle hulpverlening werkt erin samen, iedere deelnemer is generalist en onderschrijft uitgangspunten als één cliënt – één plan en de eigen-krachtfilosofie. Bouzerda: 'Wij ontwikkelen van onderaf een nieuwe werkwijze, waarbij wij hulp bieden aan gezinnen. In het team zitten acht mensen met ieder hun eigen specialisme. Als specialist op het gebied van leerplicht voed ik de anderen, zoals zij mij voeden vanuit hun specialisme. Maar ik ga niet handhaven op verzuim. Mocht er een proces-verbaal nodig zijn, dan schrijft iemand anders die. Hulpverleners en handhavers hebben ieder hun eigen rol, zoals je politiewerk ook bij de agenten moet laten.'

Generalisten

Het Jeugdteam draait sinds 15 november 2013, op een vestiging zorg en welzijn van het ROC Midden Nederland en op het Grafisch Lyceum Utrecht. Sinds het Jeugdteam een half jaar geleden begon, heeft het meer dan tweehonderd cliënten gezien. 'Het loopt heel hard en inhoudelijk gaat het goed. Allemaal zijn wij in de eerste plaats generalist: wie toevallig ruimte heeft in de agenda, gaat met de jongere die zich aandient aan de slag. De gedachte erachter is dat Utrecht af wil van de versnippering. Zo zijn ook de Buurteams ontstaan. Maar mbo's richten zich niet op een wijk en daar komt bij dat jongeren van deze leeftijd zich juist losmaken van hun ouders. Voor hen is niet het gezin de belangrijkste leefomgeving, maar de school.'

Volgens Bouzerda is het voor een leerplichtambtenaar belangrijk samen te werken met een Buurteam, maar hoeft die er geen deel van uit te maken. 'Als je elkaar maar weet te vinden. In Utrecht lijkt dat goed te gaan.'

Microniveau

Bas Wijnen van het NJI vindt de vraag of leerplicht nu wel of niet deelneemt aan wijkteams niet van het grootste belang: 'Zolang je het oog op de bal houdt, maakt dat voor leerplicht niet zoveel uit. Leerplicht en RMC doen hun werk vooral in en rondom het voortgezet en beroepsonderwijs; daar ligt hun unieke positie. Dat maakt aansluiting bij wijkteams niet noodzakelijk, tenzij je het doet vanuit de basisschool die in de wijk staat.'

Hulpverleners zouden beter moeten samenwerken, maar kennen we die hartekreet niet al langer? Waren daar de Centra voor Jeugd en Gezin niet voor opgericht? Wijnen: 'Inderdaad, veel wijk- of gebiedsgerichte teams komen voort uit een CJG. Dat gemeenten nu behalve de jeugdhulp ook de hulp voor volwassenen in het kader van de WMO willen bundelen, brengt de ontwikkeling van wijkteams in een stroomversnelling.'

Transitieproof

Een voorbeeld daarvan is te vinden in het Brabantse Boxtel, waar alle hulpverleners in één pand onder de vlag van het CJG werken. Paula Versteeg maakte er als leerplichtambtenaar de afgelopen vier jaar deel van uit. Eenvoudige zaken van verzuim loste zij samen met de scholen op, maar vaak genoeg moest en kon zij een beroep doen op hulpverlenend Boxtel. 'Bij moeilijke, multi-probleemgezinnen is samenwerking geboden. Die gezinnen kom je vaak juist door het schoolverzuim op het spoor. Als leerplichtambtenaar ben je dan de spil: het kind gaat spijbelen juist omdat er heel veel mis is in het gezin. Vaak is leerplicht dan ook de ketenregisseur. Ons belang is: het kind terug naar school. Daarvoor is het nodig dat het gezin als een lichaam weer in z'n totaliteit gaat functioneren. Anderen kijken bij wijze van spreken naar de verschillende delen van dat lichaam en niet naar het geheel.'

Of deze samenwerking 'transitieproof' is, weet Versteeg nog niet. 'Hopelijk zal de samenwerking met zorgaanbieders beter worden en staat niet alleen het geld centraal. Of kinderen er al met al beter van worden, moeten we nog zien.'

www.nji.nl/wijkteams

Rond het verschijnen van dit Ingrado Magazine publiceert de site tien aandachtspunten voor de verbinding van het onderwijs met de wijk.

'Sociale wijkteams in ontwikkeling'

Een handreiking van de VNG uit augustus 2013, te vinden op www.vng.nl.

Accountmanagers passend onderwijs

'Wij staan dicht bij de samenwerkingsverbanden'

Tekst: Susan de Boer | Foto's: Bart Versteeg

Zijn scholen op 1 augustus klaar voor de invoering van passend onderwijs? Ingrado Magazine sprak drie accountmanagers die vanuit het ministerie van OCW de samenwerkingsverbanden passend onderwijs bij de organisatie ondersteunen. Zij zijn optimistisch. De overgang naar de nieuwe situatie zal in de meeste regio's soepel verlopen, verwachten Maartje Plattel, Hester de la Parra en Harm Scheepstra.

'De verantwoordelijkheid om te regelen dat alle kinderen terechtkomen op een school die bij ze past, wordt met de Wet passend onderwijs neergelegd bij regionale samenwerkingsverbanden. Een samenwerkingsverband heeft een grote vrijheid om invulling te geven aan de wet. Maar er zijn wel vragen: wat zijn precies de kaders, waar vind ik kengetallen, zijn er regio's waar goede voorbeelden zijn ontwikkeld, enzovoort. Die vragen beantwoorden, regelingen toelichten, dat is ons werk', vertelt Maartje Plattel, een van de zeventien accountmanagers passend onderwijs van het ministerie van OCW. 'Je bent ook een ingang bij het ministerie', vult collega Hester de la Parra aan. 'Als zich een probleem voordoet in een bepaalde regio, als er iets mist in de regelgeving, dan kun je dat meenemen en bespreken. Zo kunnen de samenwerkingsverbanden het beleid beïnvloeden.' Toen het wetsvoorstel nog in de maak was, moesten de ambtenaren vooral 'tomaten en eieren opvangen', zoals Harm Scheepstra het noemt. 'Want het begon met bezuinigen. Dat zorgde voor veel onrust. Die bezuinigingen zijn nu gelukkig van de baan. Dat maakt het makkelijker om in het veld te vertellen wat de bedoeling is van passend onderwijs.'

Regio's

Met ingang van 1 augustus 2014 heeft de school 'zorgplicht': de school zorgt voor een passende plek op de eigen school of, als dat niet mogelijk is, op een andere school. Reguliere basisscholen en scholen voor speciaal onderwijs werken met elkaar samen in regionale samenwerkingsverbanden om ieder kind een passende onderwijsplek te bieden. De samenwerkingsverbanden ontvangen van het rijk middelen voor de extra ondersteuning die daarvoor nodig is. Dit bekostigingssysteem komt in de

'Wij zoeken de verbinding tussen beleid, ministerie en regio'

plaats van de leerlinggebonden financiering en de bekostiging voor het speciaal onderwijs. Er zijn 152 samenwerkingsverbanden ingericht. Plattel: 'De schoolbesturen zelf hebben grotendeels de regio's bepaald. Vaak zijn er logische verbindingen door de bestaande contacten of de leerlingenstromen.' De la Parra: 'Je bekijkt samen met de schoolbesturen de kaart en bespreekt hoe je het beste de regio's indeelt. We zijn er overal uitgekomen.'

[vervolg op pagina 34](#)

Hester de la Parra, Maartje Plattel en Harm Scheepstra

Verevening

Passend onderwijs is géén bezuinigingsoperatie, zeggen de accountmanagers met klem. Er blijft evenveel geld beschikbaar. Toch blijft het beeld van bezuinigingen aan passend onderwijs kleven. Dat komt voor een deel ook door de 'verevening': op termijn krijgt iedereen per leerling evenveel geld, niet zoals nu per geïndiceerde leerling. Regio's die bovengemiddeld veel leerlingen naar het speciaal onderwijs verwijzen, krijgen straks minder geld. Plattel: 'Dat gaat met kleine stapjes en pas in 2020-2021 is de verevening voltooid. Maar de samenwerkingsverbanden die ermee te maken krijgen, moeten wel aan de slag. Minder leerlingen naar het speciaal onderwijs verwijzen en andere onderwijsarrangementen vormgeven bijvoorbeeld. In regio's waar de verevening neutraal of positief uitvalt, spelen andere vraagstukken. In sommige samenwerkingsverbanden in Noord-Nederland zetten ze flinke sommen opzij om straks kinderen terug te kunnen leiden die nu thuiszitten en moeilijk weer instromen in het onderwijs, bijvoorbeeld als ze uit een gesloten setting komen.'

'Mensen zijn trots op wat ze hebben neergezet. Men is er klaar voor'

Fabels

Een andere fabel die over passend onderwijs bestaat, is dat na 1 augustus alles anders is. Dat is niet zo. De la Parra: 'Op 1 augustus staat er een organisatorisch kader. We weten wie met wie in een samenwerkingsverband zit. De samenwerkingsverbanden hebben een ondersteuningsplan, ze weten hoe ze passend onderwijs gaan inrichten en hoe ze de ondersteuning voortzetten aan de kinderen die nu ook ondersteuning krijgen. Er zijn regio's die het komend jaar alles hetzelfde laten en gaan onderzoeken welke arrangementen ze willen aanbieden. Het systeem van de leerlinggebonden financiering vervalt, maar de ondersteuning niet.' Plattel: 'Een echte verandering is dat de school een kind pas mag weigeren als er een passende plek gevonden is.' De la Parra: 'Dat gaat ook gelden voor verwijderen. In het voortgezet onderwijs was het al zo dat een school een leerling alleen kon verwijderen, bijvoorbeeld wegens ontoelaatbaar gedrag, als er een

andere school bereid is het kind toe te laten. Dit gaat nu ook gelden in het primair onderwijs.' Plattel: 'Ik ben benieuwd wat er nu gaat gebeuren met de thuiszitters. Gaan de ouders van thuiszitters nu hun kind aanmelden op een school? Want in dat geval moeten ze geplaatst worden.' Er zijn nog steeds te veel thuiszitters, vindt staatssecretaris Sander Dekker. In een onlangs verstuurd brief aan de Tweede Kamer kondigde hij extra maatregelen aan om thuiszitters te laten instromen. Volg www.passendonderwijs.nl om van de laatste ontwikkelingen op de hoogte te blijven.

Communicatie

Ook de operationele kant van de invoering begint vorm te krijgen. Plattel: 'De laatste zaken, zoals aanvragen van telefoonnummers en e-mailadressen, moeten vaak nog wel worden geregeld. Maar dat komt wel op tijd voor elkaar.' Scheepstra: 'Er zit veel energie in het veld. Uitstellen zou geen goed idee zijn. Mensen zijn trots op wat ze hebben neergezet. Men is er klaar voor.' Plattel: 'De communicatie erover vergt wel de nodige aandacht. Weet iedereen wat er gaat veranderen en als er niks verandert, weten de mensen dat dan ook? We hebben in februari een monitor onder ouders laten uitvoeren om te meten hoe goed ze zijn geïnformeerd en de resultaten vielen tegen. Veel ouders baseren zich op landelijke media. Die geven nog vaak een vertekend beeld, alsof er busladingen kinderen met zware handicaps de klassen in komen. Nu vindt een nieuwe meting plaats onder ouders en leraren en hopelijk zijn die resultaten gunstiger.' De la Parra: 'Je moet het ook niet groter maken dan het is. De meeste kinderen kunnen prima uit de voeten met het normale schooltraject en hebben geen extra ondersteuning nodig.'

'Op 1 augustus staat er een organisatorisch kader. We weten wie met wie in een samenwerkingsverband zit'

Slimme oplossingen

De accountmanagers zijn enthousiast over wat ze zien gebeuren in 'het veld'. De la Parra: 'Het afgelopen jaar heb ik ongelooflijk veel ontwikkelingen gezien waarbij het speciaal en het regulier onderwijs elkaar hebben gevonden. Ze kijken naar de leerlingen en bespreken hoe het beter kan, welke slimme oplossingen er zijn. Dat is in de laatste fase van het ondersteuningsplan steeds meer tot stand gekomen. Het komend jaar wordt interessant, dan ga je zien wat dat allemaal oplevert.' Scheepstra ziet nog wel een vraagstuk opdoemen: 'Het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs moeten nog aanhaken bij samenwerkingsverbanden, dat wordt nog wel een klus.' Plattel legt uit: 'Het lwoo en het pro worden voorlopig nog landelijk gefinancierd. Wel is het budget vastgelegd. Ook de indicatiestelling loopt voorlopig via de regionale verwijzingscommissies. Er is wetgeving in voorbereiding waarin lwoo en pro worden ingepast in passend onderwijs, maar dat levert geen veranderingen op voor 1 augustus 2014.'

Dichtbij

Leerplichtambtenaren en RMC-functionarissen moeten vooral zorgen dat ze in gesprek zijn met de contactpersonen binnen de samenwerkingsverbanden, vinden de accountmanagers. Leerplicht en RMC leggen bijvoorbeeld voortdurend het verband tussen het GBA en de schoolinschrijvingen bij DUO. Als mensen verhuizen, komt er vanuit de GBA automatisch een melding bij leerlingregistratie van de gemeente. Zolang er geen school voor een kind is gevonden, blijft dat kind 'openstaan' als absoluut verzuimer. De la Parra: 'Er zit veel kennis bij leerplicht en RMC. Die kan worden ingezet, bijvoorbeeld bij het creëren van tussenvoorzieningen.' Plattel: 'In Assen is nu een overleg ingericht, waarin leerplichtambtenaren en schoolbesturen halfjaarlijks bijeenkomen. Zij bespreken onderwerpen als relatief en absoluut verzuim en vrijstellingen van de leerplicht. Belangrijk is dat iedereen zijn eigen rol pakt. De ouders worden daar snel in het gesprek betrokken. Het gaat om netwerkvorming tussen alle partners.' De la Parra: 'In gesprek gaan is echt het devies. Ik denk dat het verstandig is om als leerplichtambtenaar eens te kijken welke plek leerplicht heeft in het ondersteuningsplan. En daarover te praten.' Plattel: 'Zoek de verbinding. Dan doen wij als accountmanagers eigenlijk ook. Wij zoeken de verbinding tussen beleid, ministerie en regio. Wij ervaren de samenwerkingsverbanden als dichtbij, en de contactpersonen ervaren ons, denk ik, ook als dichtbij.'

 Volg de laatste ontwikkelingen:
www.passendonderwijs.nl

Zie ook het artikel over het samenwerkingsverband Helmond-Peelland op pagina 14.

Jeugdvolgsysteem

- Leerplicht-administratie
- RMC-administratie
- Sluitende aanpak
- Jongerenloket
- Werkprocesondersteuning
- Zaak- en taakgestuurde dossiervorming
- Verwijsindex/ Signalering
- Leerlingenvervoer

Flexibel cliëntvolgsysteem van 0 tot 28 jaar

In het doorlopend cliëntdossier van het Jeugdvolgsysteem (JVS) staat de jongere van 0 tot 28 centraal. Het JVS maakt het bijhouden van uw leerplicht- en/of RMC administratie snel en gemakkelijk. Het helpt u overzicht te verkrijgen. Indien gewenst kan het cliëntdossier volledig papierloos worden gemaakt, zodat makkelijk buiten kantoor kan worden gewerkt en case-overdracht tussen collega's wordt vereenvoudigd. Werkelijk alle relevante informatie kan gekoppeld worden aan één jongere of school.

Goed georganiseerd zijn, en blijven!

Het Jeugdvolgsysteem ondersteunt u niet alleen bij de uitvoering, maar ook bij de inrichting van een goede leerplicht en/of RMC-organisatie. Ook als u regionaal of in ketenverband wilt samenwerken is het JVS uniek. Iedere organisatie krijgt zijn eigen virtuele omgeving waarin alleen de voor die partij relevante gegevens zichtbaar zijn. Ideaal dus om een sluitende aanpak te realiseren. De beveiliging staat als een huis met onder andere uitgebreide autorisatiemogelijkheden en dataencryptie.

De mensen van Metaobjects zien het einde van de implementatie niet als het einde van de relatie, maar juist als de eigenlijke start. Onze klanten ondervinden dat ons beproefde solide platform in combinatie met onze domeinkennis, hen effectief verder helpt. We gaan flexibel om met veranderingen en uitbreidingen. Hiermee bent u voorbereid voor nu en de toekomst in het jeugdketen.

Contact

Nieuwsgierig geworden? Bezoek dan de JVS-website www.metaobjects.nl. Voor nadere informatie of een demonstratie bel ons kantoor: 040 - 750 1616.

metaobjects
Metaobjects, effect door inleven.